

قواعد توزیع سود و پوشش زیان بانک‌های مرکزی^۱

مترجم: معصومه رسولی*

چکیده

موضوع توزیع سود بانک مرکزی پیچیده و از نظر سیاسی بحث‌برانگیز است. براساس پاسخ ۵۷ بانک مرکزی در جهان به پرسش‌نامه بانک مرکزی اتحادیه اروپا، این مقاله ضمن تحلیل چگونگی اثرگذاری مقررات توزیع سود بر میزان سود توزیع‌شده و استحکام مالی بانک‌های مرکزی، ارتباط بین توزیع سود، مقررات حسابداری و استحکام مالی را بررسی می‌کند. پژوهش نشان می‌دهد که بانک‌های مرکزی قواعد مختلفی را به منظور توزیع سود و پوشش زیان به کار می‌برند. اگرچه میزان سود بیانگر عملکرد بانک‌های مرکزی نیست، در بلندمدت سودها، اعتبار بانک‌های مرکزی را تقویت نموده و به استقلال مالی آنها کمک شایانی می‌نمایند. حال آن‌که مقررات توزیع سودی که به بانک‌های مرکزی اجازه انباشت کافی ذخایر را نمی‌دهد، ممکن است دارای اثرات معکوس باشد.

تعامل بین قواعد توزیع سود و مقررات حسابداری نیز نقش مهمی در دستیابی بانک‌های مرکزی به استحکام مالی دارند. چارچوب‌های حسابداری می‌توانند از طریق نحوه رفتار با دریافتی‌های تحقق نیافته و تامین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک، دریافتی خالص بانک مرکزی را به صورت عملی تحت تاثیر قرار دهند. سیاست‌های توزیع می‌توانند قبل از محاسبه میزان سود قابل توزیع، "تغییرات در ارزش" را در حساب جداگانه‌ای ثبت نموده و به این ترتیب نوسانات سودهای توزیع‌شده را خنثی نمایند. همچنین، این پژوهش نشان می‌دهد که بانک‌های مرکزی با سودهای قابل توزیع کم‌نوسان از نسبت‌های بالاتر حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها در طی زمان برخوردارند.

در پایان، این مقاله نقش دینفعان را در اثرگذاری بر رژیم‌های توزیع سود بانک‌های مرکزی بررسی نموده و با هدف تقویت استحکام مالی و در نتیجه ارتقاء استقلال نهادی بانک‌های مرکزی، مجموعه‌ای از اصول کلی مرتبط با چارچوب توزیع سود را ارائه می‌دهد.

واژگان کلیدی: توزیع سود، پوشش زیان، چارچوب حسابداری، استحکام مالی، استقلال مالی، نفوذ دینفعان.

طبقه‌بندی JEL: E37, E58, M48.

^۱ این متن ترجمه‌ای است از:

Bunea, Daniela; Karakitsos, Polychronis; Merriman, Niall and Werner Studener. (2016). Profit Distribution and Loss Coverage Rules for Central Banks. European Central Bank, Occasional Paper Series.

m.rasooli@cbi.ir

* پژوهشگر اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی بانک مرکزی

۱. مقدمه

عملکرد بانک‌های مرکزی نباید با سطح سود گزارش شده ارزیابی شود؛ بلکه باید با میزان دستیابی به اهداف سیاستی نظیر کنترل تورم و یا دستیابی به ثبات مالی سنجیده شود. بنابراین، حداکثرسازی سود، هدف برای بانک‌های مرکزی نبوده و نباید باشد. چنانچه یک بانک مرکزی صرفاً به عنوان سازمان دولتی عمل کند، کل سودهای دریافتی به دولت تعلق می‌گیرد که به نوبه خود به‌طور مستقیم تمام زیان‌ها را پوشش می‌دهد. در سال‌های اخیر که به‌طور فزاینده‌ای به بانک‌های مرکزی استقلال مالی و نهادی اعطا شده، چنانچه مقررات توزیع سود به تناسب اصلاح نشوند، ممکن است مسائل خاصی بروز کند. در این وضعیت، دریافتی‌های مالی مثبت،^۱ تا آنجا که آنها به بانک‌های مرکزی اجازه می‌دهند تا سطح مناسبی از سرمایه و ذخایر را برای مصون ماندن در برابر بروز هر گونه زیان بالقوه نگهداری کنند، اعتبار بانک‌های مرکزی را تقویت کرده و به استقلال مالی این بانک‌ها در بلندمدت کمک می‌نمایند. در این زمینه، قواعد توزیع سود که به بانک‌های مرکزی اجازه ندهد سهمی از سودها را با ایجاد ذخایر برای مقابله با ریسک‌های آتی نگهداری کنند، ممکن است اثر معکوسی داشته باشد.

هدف از ارائه این مقاله، بررسی سیاست‌های اعمال شده بانک‌های مرکزی جهان در خصوص توزیع سود و پوشش زیان است. بدین منظور، بانک مرکزی اتحادیه اروپا (ECB) پرسش‌نامه‌ای را به بیش از ۱۰۰ بانک مرکزی در سراسر جهان ارسال کرد. ۵۷ بانک مرکزی این پرسش‌نامه‌ها را به‌طور کامل یا ناقص تکمیل کردند.^۲ توزیع جغرافیایی بانک‌های مرکزی پاسخ‌دهنده به شرح زیر بود: ۱۹ (۳۳ درصد) بانک مرکزی از حوزه یورو شامل خود ECB، ۱۱ (۱۹ درصد) بانک مرکزی از آمریکا، ۹ (۱۶ درصد) بانک مرکزی از اروپا (خارج از حوزه یورو)، ۵ (۹ درصد) بانک مرکزی از آسیا، ۵ (۹ درصد)

1. Positive Financial Results

۲. بانک‌های مرکزی کشورهای آلبانی، استرالیا، اتریش، بلژیک، بوتسوانا، برزیل، بلغارستان، کانادا، شیلی، کلمبیا، کاستاریکا، هراتسکی، قبرس، جمهوری چک، دانمارک، جمهوری دومینیک، انگلستان، استونی، فیجی، فنلاند، زامبیا، گرجستان، آلمان، یونان، گواتمالا، جمهوری مجارستان، ایرلند، ایتالیا، اردن، قزاقستان، جمهوری کوزوو، لتونی، لیتوانی، لوکزامبورگ، مالت، مکزیک، مولداوی، هلند، نیوزیلند، پرو، فیلیپین، نروژ، پرتغال، رومانی، جمهوری اسلواکی، اسلوانی، آفریقای جنوبی، کره، اسپانیا، سوئد، سوییس، تانزانیا، تونس، جمهوری ترکیه، اروگوئه، ایالات متحده آمریکا و بانک مرکزی اتحادیه اروپا.

بانک مرکزی از آفریقا، ۴ (۷ درصد) بانک مرکزی از اروپا (خارج از اتحادیه اروپا) و ۴ (۷ درصد) بانک مرکزی از اقیانوسیه. در همین زمینه، تعداد قابل توجهی از بانک‌های مرکزی جهان پوشش داده شده و نمونه‌ای از بانک‌های مرکزی کشورهای در حال توسعه به عنوان نماینده در نظر گرفته شدند.

در بخش ۲ به بررسی کوتاه قواعد حاکم بر توزیع سود و پوشش زیان بانک مرکزی و اثر این مقررات بر توزیع واقعی سودها از طریق شبیه‌سازی‌های انتخاب‌شده توزیع سود بانک مرکزی اتحادیه اروپا پرداخته می‌شود. بخش ۳ رایج‌ترین چارچوب‌های حسابداری استفاده‌شده توسط بانک‌های مرکزی را ارائه کرده و تعامل آنها با قواعد توزیع سود را از منظر دستیابی به استحکام مالی تحلیل می‌کند. بخش ۴ روش‌هایی را که ذینفعان می‌توانند بر میزان سود توزیع‌شده اثر گذارند، معرفی می‌کند؛ در حالی که بخش ۵ تعدادی از اصول کلی را که می‌توان در هنگام تنظیم و یا تغییر قواعد توزیع سود بانک مرکزی در نظر گرفت، طراحی می‌کند.

۲. بررسی کلی قواعد توزیع سود و پوشش زیان بانک‌های مرکزی و تأثیر بر سودهای توزیع‌شده

طرح‌های^۱ توزیع سود که به ایجاد ذخایر در سطحی منجر می‌شوند که برای جذب زیان‌های بالقوه مناسب باشند، موجب ارتقای استحکام مالی^۲ بانک‌های مرکزی خواهد شد. اگرچه در شرایطی که اولویت طرح‌های توزیع، انتقال مستمر و قابل توجه سود خالص سالانه به دولت باشد، استحکام مالی بانک مرکزی ممکن است به‌طور فزاینده‌ای تضعیف شود. افزون بر این، طرح‌های توزیع معمولاً نامتقارن هستند؛ به این معنا که مازادها به دولت پرداخت می‌شود، ولی زیان‌ها توسط دولت جبران نشده و در ترازنامه بانک مرکزی باقی مانده و حقوق صاحبان سهام^۳ بانک را از بین می‌برند.^۴ این استهلاک در بین عوامل دیگر می‌تواند از طریق تعدیل طرح توزیع به گونه‌ای که تغییرات تحقق‌نیافته

1. Schemes

۲. در اینجا، "استحکام مالی" در تعاریف عمومی به عنوان توانایی بانک مرکزی فرضی در استفاده از ابزارها برای تأمین مالی عملیات سیاست پولی و هزینه‌های عملیاتی است؛ حال آن‌که دارای ذخایر حفاظتی عمومی و ویژه کافی است تا در صورت تحقق یافتن زیان‌های بالقوه بتواند آنها را جذب کند (اینگرم ۲۰۱۴).

3. Equity

4. Deplete

در ارزش عادلانه^۱ - که در صورت مالی درآمد^۲ منعکس می‌شود- در اقلام توزیعی لحاظ نشوند؛ یا به وسیله کاهش نوسانات توزیع یا محدود کردن دامنه آن؛ یا از طریق شرطی کردن توزیع مبتنی بر وجود سلامت مالی^۳ بانک مرکزی (واژه‌ای که البته نیاز به تعریف مشخص و قانع‌کننده‌ای برای بانک مرکزی مورد نظر دارد)، کاهش یابد.

۲-۱. بررسی کلی توزیع سود و پوشش زیان

در تعاریف عمومی، سود خالص سالانه بانک مرکزی (درآمد مثبت و منفی شناسایی شده منهای هزینه‌های عملیاتی) را می‌توان به شکل سود سهام میان سهامداران^۴ (دولت و یا بخش خصوصی) توزیع کرد و یا این‌که به ذخایر مالی بانک مرکزی افزود. در مواردی که بانک مرکزی مالکیت دولتی - خصوصی داشته و یا صرفاً مالکیت خصوصی دارد، میزان سودی که میان سهامداران خصوصی توزیع می‌شود، مشمول سقف (۶ تا ۱۲ درصد از ارزش اسمی سرمایه پرداخت شده) می‌شود، حال آن‌که باقی‌مانده سود قابل توزیع - خالص هر نوع انتقال به حقوق صاحبان سهام (سرمایه^۵ و ذخایر^۶) - متعلق به دولت خواهد بود.

۲-۱-۱. قواعد تخصیص و توزیع سود

الف) رویکردهای تخصیص / توزیع سود

بانک‌های مرکزی از روش‌های متفاوتی برای تعیین سهم دولت از سود قابل توزیع استفاده می‌کنند. براساس پرسش‌نامه‌های پاسخ داده شده و البته پس از در نظر گرفتن چارچوب‌های قانونی قابل اجرا، این روش‌ها می‌توانند به شرح زیر در شش طبقه عمومی گروه‌بندی شوند:

1. Fair Value
2. Income Statement
3. Financial Soundness
4. Shareholders
5. Capital
6. Reserves

- گروه ۱: درصد ثابتی از سود خالص جاری^۱ توزیع می‌شود (مثلاً ۸۰ درصد) - ۱۱ بانک مرکزی از این قاعده پیروی می‌کنند.
- گروه ۲: درصد ثابتی از سود خالص جاری به ذخایر تخصیص می‌یابد (مثلاً ۲۵ درصد) بدون توجه به محدودیت سقفی برای این ذخایر - ۸ بانک‌های مرکزی از این قاعده پیروی می‌کنند،^۲
- گروه ۳: مقادیری بین صفر و حداکثر درصد خالص سود جاری به ذخایر تخصیص می‌یابد (برای مثال تا ۲۵ درصد، برخلاف مقدار ثابت ۲۵ درصد) - ۷ بانک مرکزی این قاعده را به کار می‌برند،
- گروه ۴: درصدی (معمولاً ثابت) از خالص سود جاری به ذخایر تخصیص می‌یابد؛ تا زمانی که میزان ذخایر یادشده به سطح مشخص هدف که معمولاً نسبتی از یکی از اقلام ویژه ترازنامه است، برسد (برای مثال ۲۰ درصد، تا زمانی که ذخایر دو برابر سرمایه پرداخت‌شده،^۳ شود) - ۱۹ بانک مرکزی این قاعده را به کار می‌برند،
- گروه ۵: در چارچوب قانونی، مبلغ و یا درصدی برای توزیع/تخصیص سود در نظر گرفته نمی‌شود. ۸ بانک مرکزی این قاعده را به کار می‌برند،
- گروه ۶: مقدار توزیع/تخصیص خالص سود به صورت دوجانبه و منظم بین بانک مرکزی و دولت به توافق رسیده است - ۶ بانک مرکزی این قاعده را به کار می‌برند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

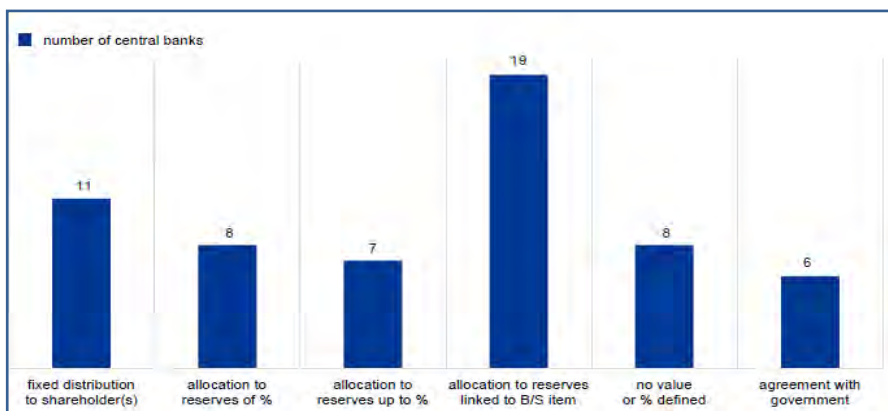
۱. یا متوسط سود، مثلاً ریکس بانک سوئد.

۲. تفاوت با گروه ۱ در این است که قاعده اصلی در چارچوب قانونی، تخصیص به ذخایر است که برخلاف درصد سود توزیع شده است.

3. Paid-up Capital

- ۴. با توجه به توافق با دولت - گروه ۶ طبقه‌بندی - این امر، مانع لحاظ کردن یکی از گروه‌های پیشین نمی‌شود. دو بانک مرکزی در نمونه‌گیری‌ها چنین ترکیبی را دارند.

نمودار ۱. رژیم تخصیص/توزیع سود براساس طبقه‌بندی

ب) قواعد مربوط به تخصیص/توزیع سود بانک مرکزی اتحادیه اروپا

خالص سود بانک مرکزی اتحادیه اروپا طبق مراحل زیر انتقال می‌یابد:

۱- مطابق مصوبه شورای حکام^۱ تا سطح ۲۰ درصد از خالص سود سالانه به صندوق ذخیره عمومی^۲ انتقال می‌یابد؛ با این محدودیت که میزان این ذخیره تا برابر ۱۰۰ درصد سرمایه بانک مرکزی اتحادیه اروپا برسد.

۲- مانده خالص سود، به تناسب سهام پرداخت شده، میان بانک‌های مرکزی ملی ناحیه یورو توزیع می‌شود.

در صورت وقوع زیان برای بانک مرکزی اتحادیه اروپا، بر اساس تصمیم شورای حکام آن بانک، این زیان ممکن است در برابر الف) صندوق ذخیره عمومی بانک مرکزی اتحادیه اروپا و ب) در صورت لزوم، درآمد پولی بانک‌های مرکزی ملی در سال مالی مربوطه، جبران شود. باقی مانده خالص زیان ممکن است به عنوان انتقال زیان به سال آینده و اظهار سود منفی برای کاهش بدهی مالیاتی آتی در ترازنامه ثبت شده و از طریق هر نوع خالص درآمد دریافتی سال‌های آتی جبران شود.

1. Governing Council

2. General Reserve Fund

پ) سودهای توزیع شده به دولت در دوره ۲۰۱۳-۲۰۰۷

جدول زیر، بانک‌های مرکزی را در شش دامنه، با توجه به درصد سود توزیع شده به دولت تحلیل می‌کند. تعداد قابل توجهی از بانک‌های مرکزی (برای مثال ۲۳ بانک مرکزی در سال ۲۰۱۳) در دوره انتخاب شده، به دلیل وقوع خالص زیان سالانه، هیچ سودی را به دولت خود توزیع نکردند. در مقابل، تعداد قابل ملاحظه‌ای از بانک‌های مرکزی (برای مثال ۲۸ بانک مرکزی در سال ۲۰۱۳) حداقل نصف سود خود (۱۰ بانک بین ۵۰ تا ۷۵ درصد، ۱۶ بانک بین ۷۶ تا ۱۰۰ درصد و ۲ بانک مقادیری مازاد بر سود گزارش شده) را به دولت توزیع کردند.

جدول ۱. تعداد بانک‌های مرکزی بر حسب درصد سهم سود توزیع شده

۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	درصد سود توزیع شده
۳	۰	۰	۳	۱	۱	۲	کمتر از ۰ درصد*
۲۳	۱۹	۲۰	۲۰	۱۵	۱۷	۲۱	۰ درصد
۲	۵	۸	۵	۱۲	۸	۹	۱ تا ۴۹ درصد
۱۰	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۴	۱۱	۵۰ تا ۷۵ درصد
۱۶	۲۰	۱۶	۱۵	۱۵	۱۵	۱۱	۷۶ تا ۱۰۰ درصد
۲	۳	۲	۲	۱	۱	۲	بیش از ۱۰۰ درصد
۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	کل ^۱

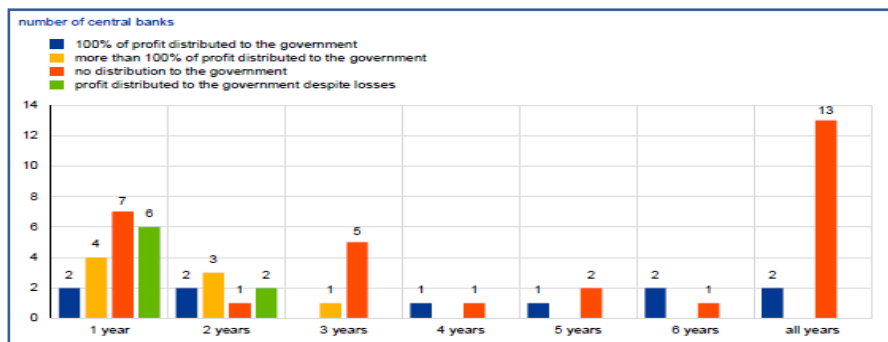
* این بانک‌های مرکزی به‌رغم تحمل زیان، مقادیری سود به دولت‌های خود پرداخت کرده‌اند.
 ۱- یکی از بانک‌های مرکزی داده‌های مالی درخواست شده در پرسش‌نامه را تحویل نداد.

در دوره منتخب، نسبت متوسط توزیع سود بانک‌های مرکزی شامل در نمونه ۵۳ درصد بود.^۱

نمودار ۲ اطلاعات تکمیلی درباره الگوهای توزیع سود در دوره منتخب ارائه می‌کند.

۱. سال‌هایی که در آن بانک‌ها متحمل زیان شده‌اند، در نظر گرفته نشده است.

نمودار ۲. فراوانی وقوع الگوهای انتخاب شده توزیع سود

از نمودار ۲ نکات زیر استخراج می‌شود:

- ۱۰ بانک مرکزی برای حداقل یک سال، تمام سود خود را به دولت‌هایشان توزیع کرده‌اند. از این ۱۰ بانک، ۲ بانک برای کل سال‌های مورد نظر، تمام سود خود را به دولت‌هایشان توزیع کرده‌اند.
- ۱۳ بانک مرکزی در هیچ یک از سال‌های مورد بررسی، سودی را به دولت‌های خود توزیع نکرده‌اند. از این بانک‌ها، ۳ بانک در تمام سال‌ها سود داشتند، ۹ بانک مرکزی در حداقل دو سال سود داشتند و فقط ۱ بانک در تمام سال‌ها زیان‌ده بوده است.
- ۸ بانک مرکزی در سال‌هایی که زیان گزارش داده‌اند، سود توزیع کرده‌اند. افزون‌براین، ۵ بانک مرکزی در حداقل طی شش سال، همان مقدار درصد از سود خود را توزیع کرده‌اند. در پیوست ۲، مثال‌ها و اطلاعات مرتبط با بانک‌های مرکزی که در بالا ذکر شد، ارائه شده است.

۲-۱-۲. قواعد پوشش زیان

در طول بحران مالی جهانی برخی از بانک‌های مرکزی با به‌کارگیری عملیات سیاست پولی غیرمتعارف، اندازه ترازنامه خود را به‌طور قابل ملاحظه‌ای گسترش دادند. این برنامه‌ها همراه با اقداماتی همچون

برقراری الزامات آسان‌تر برای وثیقه‌گیری برای وام‌ها از طریق اعمال عملیات غیرمعارف، ریسک زیان‌دهی آنها را افزایش داد.

زیان‌ها، به‌ویژه اگر برای چندین سال ادامه داشته باشند، می‌توانند شهرت و اعتبار بانک مرکزی را متأثر کرده، بنابراین، کارایی سیاست پولی را تضعیف نمایند. روش‌های پوشش زیان شامل استفاده از ذخایر انباشته و در صورت اتمام ذخایر، جبران زیان‌های تحقق‌یافته انتقالی از محل سودهای آتی است تا زمانی که زیان‌ها تسویه شوند. در غیراین‌صورت، بانک مرکزی باید توسط دولت^۱ و از طریق انتقال بدهی قابل معامله دولت^۲ تجدید سرمایه شود؛ وضعیتی که به‌لحاظ سیاسی و در بیشتر اوقات برای دولت‌ها مطلوب نبوده و به احتمال زیاد در زمانی که دولت‌ها مشکلات اقتصادی ویژه خود را دارند، اتفاق می‌افتد.

الف) پوشش/تدبیر زیان‌ها

براساس پاسخ‌های پرسش‌نامه‌های نمونه پژوهش، برای پوشش زیان‌ها تدابیر^۳ زیر شناسایی شد:

۱- مصرف ذخایر مالی حفاظتی^۴ ویژه: زیان از طریق ذخایر مالی حفاظتی موجود پوشش داده می‌شود (به عنوان مثال، ذخایر ناشی از افزایش ارزش^۵ و تأمین وجوه^۶ ویژه برای جبران انواع زیان‌های تعریف‌شده). این روش یکی از نخستین و محتمل‌ترین ابزارهای پوشش زیان است.

۲- مصرف ذخایر عمومی^۷: زیان (باقیمانده)^۸ از طریق ایجاد ذخایر مالی حفاظتی با ماهیت عمومی (تا زمانی که موجود باشند)، پوشش داده می‌شوند.

۳- انتقال زیان به زمان آتی: در یک سال خاص که زیان (باقیمانده) توسط ذخایر مالی حفاظتی ویژه یا عمومی قابل پوشش نیست، به سال (یا سال‌های) بعد منتقل شده و احتمالاً در برابر بخشی از

1. State
2. Marketable Government Debt
3. Treatments
4. Buffers
5. Revaluation Reserves
6. Provisions
7. General Reserves
8. (Remaining) Loss

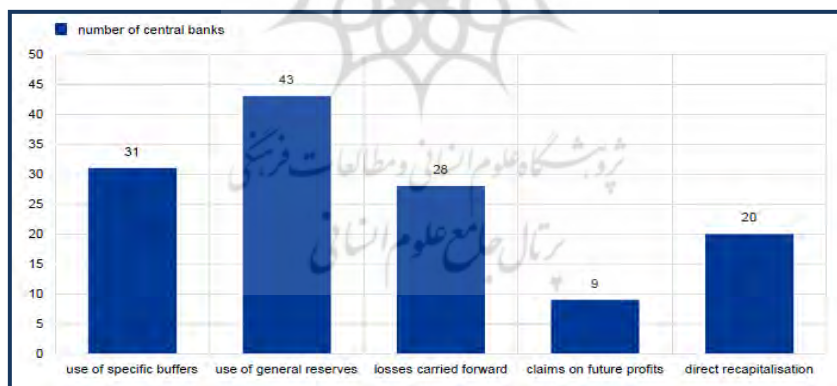
و یا تمام سودهای سالانه آتی خنثی می‌شود. این امر ممکن است تا زمان تکمیل فرایند، به منفی شدن حقوق صاحبان سهام منجر شود.^۱

۴- مطالبات در برابر سودهای آتی: شبیه عملکرد انتقال زیان به سال‌های آتی است؛ با این تفاوت منعکس شده در ترازنامه که زیان‌ها به عنوان طلب از دولت ملی گزارش شده، بنابراین، در ترازنامه بانک مرکزی، حقوق صاحبان سهام به صورت منفی ثبت نمی‌شود.

۵- تجدید سرمایه^۲ مستقیم توسط دولت یا سهامداران: در بیشتر مواقع، فقط زمانی رخ می‌دهد که مقادیر ذخایر مالی حفاظتی ویژه و ذخایر عمومی به‌طور کامل استفاده و خالی شده باشند و یا در شرایطی که انتقال زیان تحقق یافته در یک دوره نامعین، طولانی شود.

این گزینه‌ها مستقل از یکدیگر نبوده و می‌توانند با هم و نیز به توالی استفاده شوند. توزیع واکنش‌های بانک‌های مرکزی در نمودار ۳ نشان داده شده است.

نمودار ۳. پوشش/تدبیر زیان‌ها

۱. به دلیل توانایی خلق پول، بانک‌های مرکزی از خطر درماندگی مصون بوده، بنابراین، با وجود حقوق صاحبان سهام منفی (مازاد مقادیر بدهی نسبت به مقادیر دارایی ترازنامه‌ای) می‌توانند به فعالیت ادامه دهند.

2. Recapitalisation

سیستم فدرال رزرو مثالی از بانکهای مرکزی است که زیان را در برابر سودهای آتی خنثی می‌کند. این بانک تصریح کرده است که پس از پرداخت سود سهام به سهامداران و پس از آن که وجوه مازاد^۱ به حداکثر حد مجاز خود (که برابر سرمایه پرداخت شده است) رسید، کل خالص مازاد را به خزانه‌داری آمریکا منتقل می‌کند. اگر خالص مازاد صفر باشد، پرداختی به خزانه‌داری انجام نمی‌شود. در صورت وجود خالص ضرر، انتقالی به دولت انجام نمی‌شود؛ تا زمانی که درآمدهای آتی برای پوشش زیان کافی باشد.^۲

ب) آیا دولت‌ها زیان‌های بانک‌های مرکزی را پوشش می‌دهند؟

در قانون ساختاری^۳ ۲۲ بانک مرکزی تصریح شده که در صورت تحمل زیان و خالی شدن ذخایر، دولت زیان‌ها را پوشش خواهد داد. این عمل از طریق انتقال وجوه و یا انتشار اوراق بهادار دولتی به میزان ضروری که سطح سرمایه بانک را ترمیم کند و انتقال آن به بانک مرکزی قابل انجام است. این اوراق بهادار از محل سود سال‌های آتی و معمولاً پیش از تخصیص سود به ذخایر و یا پرداخت سود به دولت بازخرید و پوشش داده می‌شوند. مثال انتشار اوراق بهادار توسط دولت در قانون ساختاری بانک‌های مرکزی آلبانی، بوتسوانا، جمهوری دومینیکن، فیجی، زامبیا، گرجستان، مولداوی، پرو و تانزانیا موجود است؛ اگرچه تمام بانک‌های مرکزی برای پوشش زیان، اوراق بهادار دولتی دریافت نمی‌کنند. برای مثال قانون ساختاری بانک ملی مجارستان تصریح کرده که دولت زیان بانک مرکزی را به قرار زیر پوشش خواهد داد: الف) اگر مجموع ذخایر تسعیر^۴ نرخ ارز و اوراق بهادار ارزی منفی بوده و از مجموع مانده مثبت ذخیره سود انباشته^۵ و خالص دریافتی جاری^۶ بیشتر باشد، دولت به میزان مازاد مورد نظر، پول نقد به ذخایر سود انباشته پرداخت خواهد کرد. ب) اگر مجموع ذخایر سود انباشته و خالص دریافتی جاری منفی باشد، دولت به میزان مجموع منفی ذخایر، پول مورد نظر را پرداخت خواهد کرد.

1. Surplus Fund

۲. به کارپنتر و همکاران (۲۰۱۳) رجوع کنید. ارزش عایدی‌هایی که باید برای پوشش زیان نگهداری شود، دارایی معوقه (Deferred Asset) نامیده می‌شود و در ترازنامه به عنوان بدهی منفی ثبت می‌شود.

3. Organic Laws

قانون ساختاری، قانون یا مجموعه‌ای از قوانینی است که بدنه قوانین تأسیس دولت، شرکت و یا هر نوع سازمان دیگری را تشکیل می‌دهد. قانون اساسی شکل خاصی از قانون ساختاری دولت حاکم است. آیین‌نامه‌های داخلی مجلس، نمونه‌ای از قانون ساختاری در ایران است (مترجم).

4. Equalisation Reserves

5. Accumulated Profit Reserve

6. Current Net Results

با وجود مفاد قانون ساختاری، ۲۷ بانک مرکزی تصریح کرده‌اند که ممکن است دولت برای پوشش زیان ویژه و یا حتی برای پوشش زیان عمومی، تضمین‌های لازم را ارائه کند. این تضمین‌ها^۱ می‌تواند به شکل‌های زیر باشد:

- تضمین‌های ارائه‌شده برای معاملات مرتبط با صندوق بین‌المللی پول که در ارتباط با ریسک‌های ناشی از عملیات انجام‌شده با صندوق و یا ریسک‌های ناشی از برخی از دارایی‌ها و بدهی‌های صندوق است (۱۱ بانک مرکزی).
- تضمین‌های ارائه‌شده برای ریسک‌های خاص (برای مثال میزان زیان بالقوه از جانب طرف‌های مقابل معامله^۲، سرمایه‌گذاری‌های ویژه و یا عملیات سیاست پولی خاص (۱۱ بانک مرکزی).
- تضمین‌های عمومی ارائه‌شده: در شرایطی که از تمام ذخایر مالی حفاظتی برای اجتناب از منفی شدن سرمایه استفاده می‌شود (۱۰ بانک مرکزی).

۲-۲. شبیه‌سازی تأثیر قواعد مختلف توزیع سود بر توزیع سود بانک مرکزی اتحادیه اروپا

با هدف ارزیابی تأثیر قواعد توزیع سود بر سودهای توزیع‌شده بانک‌های مرکزی، شبیه‌سازی‌هایی به‌منظور برآورد مقدار سود بانک مرکزی اتحادیه اروپا که با رویه‌های مختلف بانک‌های مرکزی دیگر توزیع شده است، صورت پذیرفت:

حالت ۱: تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک^۳ مجاز است^۴

الف) روش‌شناسی

با توجه به توزیع سود بانک مرکزی اتحادیه اروپا در دوره ۲۰۱۴-۱۹۹۹ چهار سناریوی مختلف در نظر گرفته شده است:

۱. پنج بانک دو نوع تضمین دریافت می‌کنند.

2. Counterparties

3. General Risk Provisioning

۴. شورای حکام بانک مرکزی اتحادیه اروپا ممکن است در ترازنامه این بانک، حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک‌های نرخ ارز، نرخ بهره، ریسک اعتباری و ریسک قیمت طلا برقرار نماید. انتقالات به حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی، سود گزارش‌شده را کاهش می‌دهد.

- سناریوی ۱. برابر ۱۰۰ درصد از سود گزارش شده (یعنی سود پس از انتقالات به حساب تأمین وجوه احتیاطی) توزیع شده است. بنابراین، سودی برای تخصیص به ذخایر وجود ندارد.
- سناریوی ۲. سود گزارش شده متناسب با نسبت ذخایر به سرمایه پرداخت شده، به ذخایر تخصیص داده شده است. تخصیص سود به ذخایر به شرح زیر است:
 - ۱۰۰ درصد سود، چنانچه سطح ذخایر بیشتر از ۵۰ درصد از سرمایه پرداخت شده نباشد.
 - ۵۰ درصد سود، چنانچه سطح ذخایر بین ۵۰-۱۰۰ درصد از سرمایه پرداخت شده باشد.

سود باقی مانده پس از تخصیص به ذخایر، توزیع می‌شود.
- سناریوی ۳. سود گزارش شده بسته به نسبت سرمایه پرداخت شده و ذخایر به کل دارایی‌ها (پس از کسر طلا و دارایی‌های ارزی)، به ذخایر تخصیص می‌یابد. تخصیص سود به ذخایر به شرح زیر است:
 - ۲۵ درصد سود، چنانچه مجموع سرمایه پرداخت شده و ذخایر کمتر از ۱۰ درصد از کل دارایی‌ها منهای طلا و دارایی‌های ارزی باشد.
 - ۱۰ درصد سود، چنانچه مجموع سرمایه پرداخت شده و ذخایر برابر با حداقل ۱۰ درصد کل دارایی‌ها طبق تعریف بالا باشد.

سود باقی مانده پس از تخصیص به ذخایر، توزیع می‌شود.
- سناریوی ۴. نسبت ثابتی از سود گزارش شده به ذخایر تخصیص می‌یابد که به سطح ذخایر نسبت به کل بدهی‌ها بستگی دارد. تخصیص سود به ذخایر به شرح زیر است:
 - دو سوم سود تا زمانی که ذخایر به سطح ۱۰ درصد از کل بدهی‌ها برسد.
 - صفر درصد، پس از آن که ذخایر برابر ۱۰ درصد از کل بدهی‌ها شود.

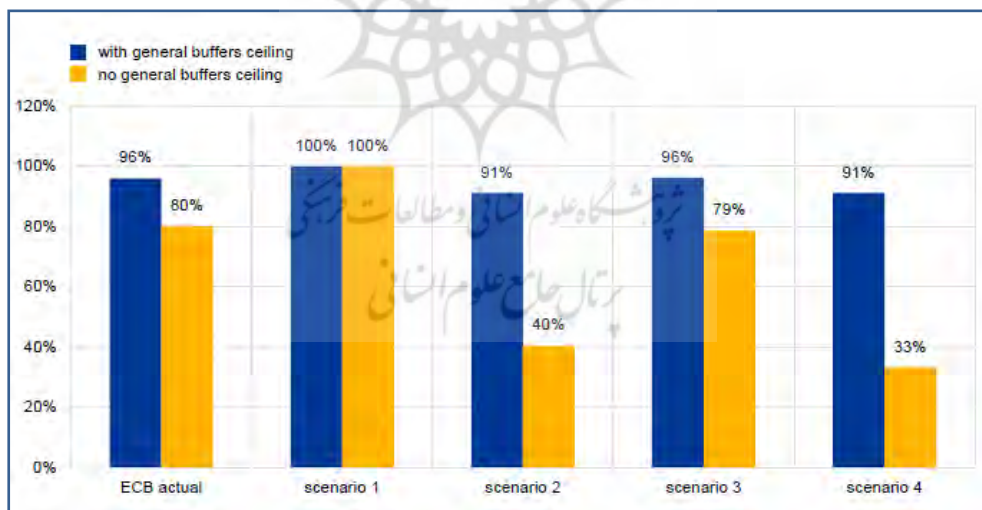
هرگونه سود باقی مانده پس از تخصیص به ذخایر، توزیع می‌شود.

افزون براین، با فرض این که سقف‌گذاری بر ذخایر مالی حفاظتی عمومی بانک مرکزی اتحادیه اروپا (یعنی مجموع صندوق ذخیره عمومی و حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک بانک مرکزی اتحادیه اروپا نباید از ارزش سرمایه پرداخت شده این بانک بیشتر باشد) ممکن است بر نتایج شبیه‌سازی تأثیر بگذارد، اما همچنین، با توجه به این واقعیت که بانک‌های مرکزی دیگر ممکن است سقف‌های مشابه نداشته باشند، سناریو دو بار در نظر گرفته شد: الف) با این فرض که سقف وجود دارد و ب) با فرض برداشتن سقف.^۱

ب) نتایج:

نمودار ۴ متوسط سود قابل توزیع بانک مرکزی اتحادیه اروپا برای دوره ۲۰۱۴-۱۹۹۹ را در چهار سناریو، در مقایسه با متوسط سود واقعی توزیع شده نشان می‌دهد.

نمودار ۴. نسبت سود توزیع شده به کل سود^۲

۱. زمانی که سقف برداشته شود، در سناریوی ۲ فرض میشود که اگر سطح ذخایر بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ درصد سرمایه پرداخت شده باشد، ۲۵ درصد از سود به ذخایر اختصاص می‌یابد.

۲. سال‌هایی که در آن زیان به ثبت رسیده و یا مقدار سود، صفر بوده، از محاسبه نسبت‌های متوسط خارج شده‌اند.

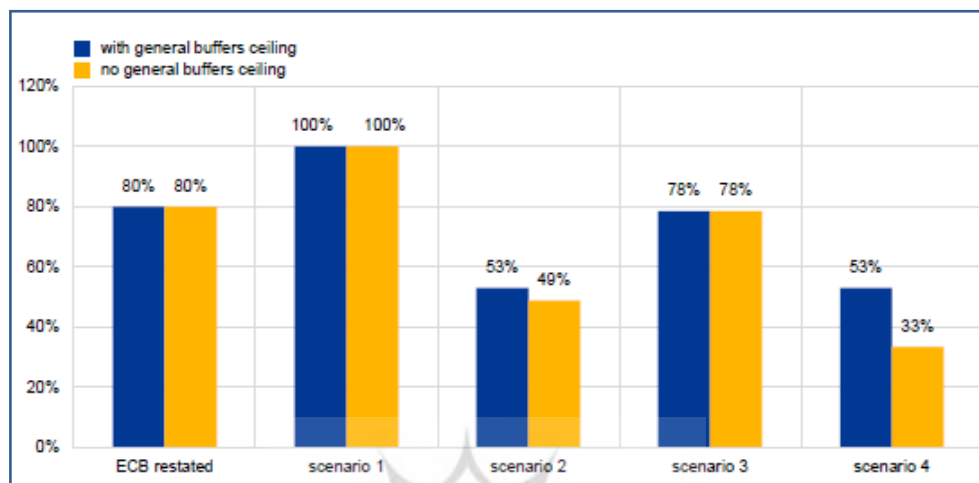
مشاهده می‌شود زمانی که سقف وجود دارد (میله‌های آبی)، متوسط سود توزیع‌شده در دوره، در سناریوهای مختلف توزیع تغییر چندانی نمی‌کند. این موضوع در بیشتر موارد به علت آن است که در سال ۲۰۰۸ به دلیل انتقالات سود به حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک، حداکثر سقف ذخایر مالی حفاظتی بانک مرکزی اتحادیه اروپا تحقق یافت، بنابراین، کل سود گزارش‌شده پس از این انتقالات توزیع شد.^۱ اگرچه با برداشتن سقف (میله‌های نارنجی)، مقادیر بیشتری به حساب ذخایر عمومی تخصیص‌یافته^۲ و بنابراین، موجب کوچکتر شدن نسبت‌های توزیع سود خواهند شد. همچنین، می‌توان ملاحظه کرد که در دوره مورد بررسی، زمانی که هیچ سقفی وجود ندارد، میانگین سود توزیع‌شده در سناریوهای مختلف توزیع، اختلاف معناداری با همدیگر دارند.

حالت ۲: تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک غیرمجاز است.

با هدف ارزیابی شدت اثر قواعد توزیع سود بر سودهای توزیع‌شده بانک‌های مرکزی در مواقعی که قواعد حسابداری اجازه ایجاد ذخایر مالی حفاظتی بالای خط را نمی‌دهند، چهار سناریوی توصیف‌شده در بالا، با این فرض که حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک مجاز نیست، شبیه‌سازی شدند (نمودار ۵).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۱. بانک مرکزی اتحادیه اروپا تصمیم گرفت مقدار سرمایه تعهدشده را به ۵ میلیارد یورو در سال ۲۰۱۰ افزایش دهد. بانک‌های مرکزی ملی اتحادیه اروپا در سه قسط، بین سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۲ سهم سرمایه اضافی خود را پرداخت کردند. در این دوره همچنین، مقدار حداکثر سقف از طریق انتقالات به حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک حاصل شد.
۲. فرض بر این است که تعیین اندازه تأمین وجوه احتیاطی برای پوشش ریسک (Risk Provision) - انتقالاتی که نسبت به انتقالات به صندوق ذخیره مقدم هستند - براساس ارزیابی از ریسک‌های وقوع زیان‌های بالقوه صورت می‌پذیرد. تا زمانی که مقدار حساب وجوه احتیاطی برای پوشش ریسک به حجمی برسد که از نظر ECB اندازه آن مناسب باشد، انتقالات به این سرفصل به سود خالص صفر منجر شده و صرفاً پس از آن ممکن است بخشی از سود خالص به سرفصل ذخایر عمومی انتقال یابد. چنانچه شرایط ایجاب کند، انتقالات به حساب وجوه احتیاطی برای پوشش ریسک می‌تواند از محل درآمد ECB از انتشار اسکناس - که در غیراین صورت مستقیماً به بانک‌های مرکزی ملی اتحادیه پولی اروپا انتقال می‌یابد - تأمین شود. این عنصر طرح توزیع سود ECB در شبیه‌سازی‌های انجام شده، نادیده گرفته شده است.

نمودار ۵. درصد سود توزیع شده به کل سود^۱

نتایج:

با فرض مجاز نبودن تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک، تفاوت‌ها در متوسط سودهای توزیع شده سالانه (میله‌های آبی) در دوره مورد بررسی در سناریوهای مختلف توزیع نمایان است؛ زیرا ارقام خالص سود پرنوسان‌تر است. افزون‌براین، در حالت مجاز نبودن تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک، در سال‌های کمتری، حد تعیین شده به دست می‌آید. در نتیجه، نسبت‌های توزیع سود سناریوهای مختلف توزیع (میله‌های نارنجی) در مقایسه با مورد ۱ چندان تحت تأثیر حذف سقف قرار نمی‌گیرند.

۱. به منظور مقایسه، سود گزارش شده بانک مرکزی اتحادیه اروپا بازنگری شد تا تمام انتقالات به (برداشت از) حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی در مقابل ریسک‌های ECB لحاظ نشوند. این بازنگری ECB، منعکس‌کننده توزیع سودها با این فرض است که قواعد توزیع سود جاری، به ویژه آنها که دلالت بر انتقال ۲۰ درصد از سود گزارش شده به وجوه ذخایر عمومی دارند، اجرایی شده است.

در مجموع، نتایج شبیه‌سازی بیانگر آن است که:

- قواعد توزیع سود، زمانی که مقررات حسابداری نوسانات سود و زیان را کاهش ندهند، می‌توانند تأثیر مهمی بر تأمین مالی بانک مرکزی داشته باشند.^۱ اگرچه مقررات حسابداری که مجوز ایجاد ذخایر مالی حفاظتی بالای خط را می‌دهند، نیاز و اهمیت دارا بودن قواعدی را که به بانک مرکزی اجازه کنترل توزیع سود می‌دهند، کاهش می‌دهند. دو مثال از این مقررات حسابداری شامل تدارک و تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک که سود گزارش شده و در نتیجه، سود قابل توزیع را کاهش می‌دهد و لحاظ نکردن (رفتار نامتقارن مربوط به) سودها/زیان‌های تحقق نیافته که نوسانات حساب سود و زیان را کاهش می‌دهند، می‌باشد.
- محدودیت بر اندازه کل ذخایر، بسته به آن که مقررات حسابداری و توزیع سود مربوطه تا چه میزان اجازه ایجاد ذخایر مالی حفاظتی را بدهند، می‌تواند تأثیر مهمی بر مقادیر توزیع شده سود داشته باشد. بنابراین، اندازه ذخایر مالی حفاظتی ایجادشده (به دلیل بسیار بزرگ و یا بسیار کوچک بودن) ممکن است با زیان بالقوه برآوردشده بانک مرکزی منطبق نباشد.

۳. چارچوب حسابداری بانک‌های مرکزی و ارتباط آنها با توزیع سود

در بخش ۲ به انواع مختلف قواعد توزیع سود استفاده شده توسط بانک‌های مرکزی و این که این قواعد می‌توانند تأثیر مهمی بر تأمین مالی آنها داشته باشند، اشاره شد. همچنین، شبیه‌سازی اثرات تعامل بین قواعد توزیع سود با مقررات حسابداری و تأثیر آن بر مقادیر سود توزیع شده را به دلیل آن که همواره مرتبط با خالص درآمد شناسایی شده است، نشان داد. این بخش به بررسی کلی چارچوب حسابداری بانک‌های مرکزی پرداخته و نیز با استفاده از اطلاعات دریافتی از پرسش‌نامه‌های پاسخ داده شده، درصد غنای بیشتر تعامل بین قواعد توزیع سود و مقررات حسابداری است.

۱. به مقاله شوارتز و همکاران (۲۰۱۴) در مورد اثر ذخایر مالی حفاظتی بالای خط بر نوسانات سود، رجوع شود.

۳-۱. بررسی کلی چارچوب حسابداری بانک‌های مرکزی

هیچ چارچوب حسابداری واحدی توسط اغلب بانک‌های مرکزی به‌طور پیوسته به‌کار نمی‌رود. به هر حال، چهار نوع چارچوب اصلی حسابداری وجود دارد: چارچوب سیستم یورو،^۱ استانداردهای گزارش‌گری مالی بین‌المللی (IFRS)،^۲ اصول حسابداری پذیرفته شده عمومی محلی (ملی) (GAAP)^۳ و مقررات ویژه خود بانک‌های مرکزی.^۴ بانک مرکزی می‌تواند با استثناهایی از (IFRS) و یا (GAAP) استفاده کند. برخی از اصول اصلی از دو چارچوب اولیه سیستم یورو و IFRS که قابل کاربرد توسط بیشتر بانک‌های مرکزی مورد بررسی است، در زیر ارائه شده‌اند.

۳-۱-۱. چارچوب حسابداری سیستم یورو

چارچوب حسابداری سیستم یورو به رفتار هماهنگ عملیات اصلی بانک‌های مرکزی در سراسر منطقه یورو منجر شده است.^۵ صندوق بین‌المللی پول این چارچوب را به عنوان عملیات حسابداری خوب^۶ به رسمیت شناخته است.^۷ قواعد IFRS شامل رهنمودهایی با اهداف کلی^۸ برای شرکت‌هایی است که به‌منظور سودآوری و افزایش ارزش سهام سهامدار^۹ تأسیس شده‌اند و عموماً متمایل به ایجاد تغییرات در ثروت شرکت به شیوه‌ای منسجم و قابل مقایسه هستند. رهنمودهای حسابداری سیستم یورو به خصوص برای بانک‌های مرکزی اتحادیه اروپا با در نظر گرفتن ماهیت و اهداف ویژه، افشای ریسک و چارچوب‌های حقوقی این بانک‌ها طراحی شده‌اند. در این چارچوب، اهمیت ویژه‌ای برای شناسایی محتاطانه درآمد^{۱۰} و تدارک و تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک در نظر گرفته شده است.

1. Eurosystem Framework
2. International Financial Reporting Standards (IFRS)
3. Local (national) Generally Accepted Accounting Principles (GAAP)
4. Central Bank Specific (own) Rules

۵. برای عملیات غیراصلی، بانک‌های مرکزی ملی می‌توانند استاندارد IFRS و یا استاندارد محلی خود (GAAP) را به کار برند؛ حال آن‌که بانک مرکزی اتحادیه اروپا از چارچوب IFRS استفاده می‌کند.

6. Good Accounting Practices
7. Rosas Cervantes. (2006).
8. General Purpose Guidelines
9. Shareholder Value
10. Prudent Recognition of Income

هدف کلی چارچوب سیستم یورو، اطمینان از وجود ذخایر مالی حفاظتی مناسب در مقابله با ریسک زبان بالقوه است که می‌تواند برای محافظت از استحکام مالی و در نتیجه، اعتبار بانک‌های مرکزی ملی و بانک مرکزی اتحادیه اروپا به کار رود. این به‌ویژه برای بانک‌های مرکزی سیستم یورو که طرح‌های توزیع سود ناهمگنی داشته و در برخی موارد مجبور به انتقال درصد بسیار بالایی از سود سالانه هستند، مهم است. در حالی که سیستم یورو می‌تواند رژیم حسابداری هماهنگ خود را تجویز کند، از اختیارات قانونی برای تجویز ترتیبات توزیع سود برای بانک مرکزی اتحادیه اروپا و هر یک از بانک‌های مرکزی ملی و یا هماهنگ کردن آنها برخوردار نیست.

- اول، شناسایی محتاطانه درآمد: اصل احتیاط در زمینه تشخیص درآمد شامل رفتار نامتقارن در ارزش‌گذاری سودها و زیان‌هاست. به‌طور دقیق‌تر، سودهای تحقق‌نیافته (ناشی از افزایش ارزش^۱ دارایی‌ها و ارزها) برای هر نوع ارز، اوراق بهادار و طلا، به عنوان درآمد در حساب سود و زیان شناسایی نشده، بلکه در حساب‌های (جداگانه) افزایش ارزش دارایی‌ها^۲ (در سمت بدهی ترازنامه) ترازنامه ثبت شده و به این ترتیب این اقلام به عنوان بخشی از سود قابل توزیع به شمار نمی‌روند. از سوی دیگر، چنانچه مانده زبان‌های تحقق‌نیافته بیشتر از مانده سودهای تحقق‌نیافته پیشین ثبت‌شده در حساب‌های افزایش ارزش دارایی‌ها باشد، مانده زبان‌ها در حساب سود و زیان ثبت می‌شوند.
- دوم، تدارک و تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک: این ذخایر می‌توانند چنان تنظیم شوند تا زبان‌های تحقق‌یافته و نیافته آتی، به‌ویژه آنهایی را که مانده‌ای بیش از مانده‌های حساب‌های افزایش ارزش دارایی دارند، پوشش دهند. بانک مرکزی اتحادیه اروپا و بانک‌های مرکزی ملی منطقه یورو، به‌طور نمونه به ایجاد حساب تأمین وجوه احتیاطی برای پوشش ریسک اعتباری، ریسک نرخ بهره و ریسک‌های قیمت ارزها و طلا مبادرت نموده‌اند. تأمین وجوه احتیاطی در بالای خط ترازنامه ایجادشده، در نتیجه، مقدار سود خالص گزارش‌شده در حساب سود و زیان را کاهش می‌دهند. چنانچه ذخایری موجود باشد، از سود خالص اعلام شده

1. Revaluation

2. Revaluation Accounts

کنار گذاشته می‌شود. از آنجا که سود خالص اعلام شده مبنای اعمال قواعد توزیع سود بانک مرکزی است، اگر قواعد توزیع بیش از حد سخت‌گیرانه و ناسازگار با شرایط جاری باشد، توانایی تنظیم وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک که برابر ذخیره است، می‌تواند به بانک‌های مرکزی در تعیین مقدار سود قابل توزیع سالانه آزادی عمل بیشتری دهد.^۱

۳-۱-۲. چارچوب حسابداری استاندارد گزارش‌گری مالی بین‌المللی (IFRS)

روند افزایشی تعداد بانک‌های مرکزی دنیا که چارچوب استاندارد گزارش‌گری مالی بین‌المللی را پذیرفته‌اند، می‌تواند مقایسه چارچوب حسابداری قابل اعمال توسط آنها را آسان‌تر کند.

معیارهای IFRS برای تعیین سود بر اساس این واقعیت^۲ است که شرکت‌ها، برخلاف بانک‌های مرکزی، دارای قدرت انحصاری برای تصمیم‌گیری در خصوص تخصیص سودهای خود و تعیین سطح سرمایه‌پذیری‌شان^۳ هستند.^۴ در مقایسه با چارچوب حسابداری سیستم یورو، در چارچوب IFRS، درآمد به صورت متقارن در ذیل حساب سود و زیان و یا حقوق صاحبان سهام ثبت می‌شود. به‌علاوه، مجوزی برای ایجاد حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک وجود ندارد؛ وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک تنها زمانی تأمین می‌شود که یک رویداد گذشته به تعهدی منجر شود که انتظار می‌رود موجب از دست رفتن منافع اقتصادی شود. باید توجه کرد که با IFRS ممکن است شیوه حسابداری جداگانه عملیات سیاست پولی امکان‌پذیر نباشد.^۵

پاسخ به پرسش‌نامه‌ها

۵۷ بانک مرکزی که در پژوهش بانک مرکزی اتحادیه اروپا شرکت کرده بودند، براساس چارچوب‌های حسابداری‌شان می‌توانند در پنج طبقه گروه‌بندی شوند.

۱. در کشورهایی که بانک‌های مرکزی آنها مشمول مالیات بر درآمد هستند، انتقالات به حساب وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک می‌تواند مالیات قابل پرداخت به دولت را نیز کاهش دهد. توجه شود که مالیات به طور مؤثر توزیع‌ها به دولت را افزایش می‌دهد؛ چرا که درصدی (ثابت) از سود انتقال‌یافته توسط بانک‌های مرکزی بر سود پس‌از مالیات قابل اعمال است.

2. Fact

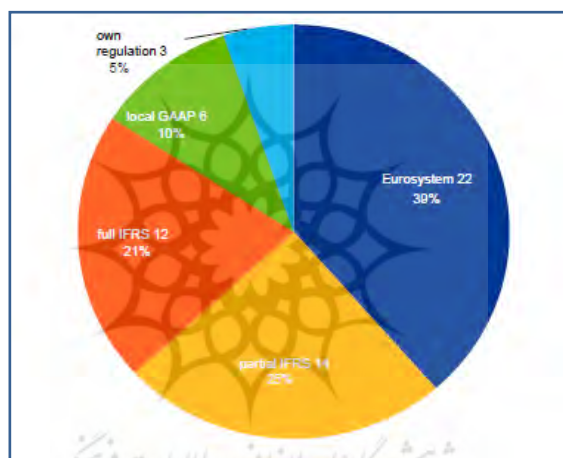
3. Capitalisation

4. Rosas Cervantes. (2006).

۵. فدرال رزرو و سیستم یورو با اهداف اعمال سیاست پولی، مقرراتی برای اوراق بهادار خریداری شده وضع کرده‌اند.

۲۲ بانک مرکزی (۳۹ درصد) مقررات حسابداری سیستم یورو، ۱۴ بانک مرکزی (۲۵ درصد) مقررات IFRS را با استثناءهایی، ۱۲ بانک مرکزی (۲۱ درصد) مقررات کامل IFRS، ۶ بانک مرکزی (۱۰ درصد) GAAP محلی و ۳ بانک مرکزی (۵ درصد) از مقررات داخلی خود برای تنظیم چارچوب حسابداری استفاده می‌کنند. پیوست ۳، اطلاعات جزئی بیشتری در خصوص ارزیابی دریافتی‌های تحقق‌نیافته ناشی از افزایش ارزش اوراق بهادار و ارزشها و نیز سازوکار تنظیم تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک که قابل اجرا برای بانک‌های مرکزی که پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کردند، ارائه می‌کند.

نمودار ۶. چارچوب حسابداری بانک‌های مرکزی مورد بررسی

۳-۲. ارتباط بین توزیع سود، چارچوب حسابداری و استحکام مالی

چارچوب‌های حسابداری می‌توانند به دریافتی‌های^۱ نوسانی منجر شوند و آن زمانی است که این چارچوب‌ها الزام کنند که دریافتی‌های تحقق‌نیافته در حساب سود و زیان ثبت شوند. شوارتز و همکاران (۲۰۱۴) دریافتند که در چارچوب IFRS، سودهای گزارش‌شده و مقادیر توزیع‌شده بانک مرکزی اتحادیه اروپا برای دوره ۲۰۱۳-۱۹۹۹ می‌توانست بالاتر، اما با نوسان بیشتر بوده و ذخایر مالی

حفاظتی آن در سطح پایین‌تری قرار گیرد؛ این در حالی است که مقررات حسابداری سیستم یورو در حفظ استحکام مالی بانک مرکزی اتحادیه اروپا مفیدتر بوده است. بنابراین، قواعد توزیع سود فقط زمانی که توان حفظ و نگهداری ذخایر کافی را برای بانک مرکزی فراهم می‌کنند، ممکن است عامل خنثی‌کننده برای نوسانات توزیع سود باشند. برای مثال، قواعد توزیع سود می‌توانند پیش از محاسبه سود توزیع شده، تغییرات در ارزش را به حساب افزایش ارزش دارایی انتقال داده و به این ترتیب نوسانات یادشده را محدود کنند؛^۱ در غیراین‌صورت، منابع مالی قابل توجهی ممکن است به‌طور غیرقابل جبرانی به دولت‌ها منتقل شده و این به نوبه خود به ناچار وضعیت مالی بانک‌های مرکزی را تضعیف می‌کند. به‌طور خلاصه، چنانچه بخواهیم مالیه بانک مرکزی در طول زمان تضعیف نشود، سازگاری کامل رژیم حسابداری و ترتیبات توزیع سود آن امری حیاتی محسوب می‌شود.

پاسخ به پرسش‌نامه‌ها شواهدی نشان داده که بانک‌های مرکزی به ارتباط بین توزیع سود، چارچوب حسابداری و استحکام مالی پی برده‌اند. ۸ بانک مرکزی پاسخ دادند که در زمان تعیین چارچوب حسابداری، قواعد توزیع سود را لحاظ کرده‌اند؛ ۹ بانک مرکزی پاسخ دادند که در تنظیم توزیع سود، چارچوب حسابداری در نظر گرفته شده است؛ در حالی که فقط ۷ بانک مرکزی به هر دو پرسش، پاسخ مثبت دادند.

۳-۲-۱. منافع تحقق نیافته به عنوان بخشی از سودهای قابل توزیع

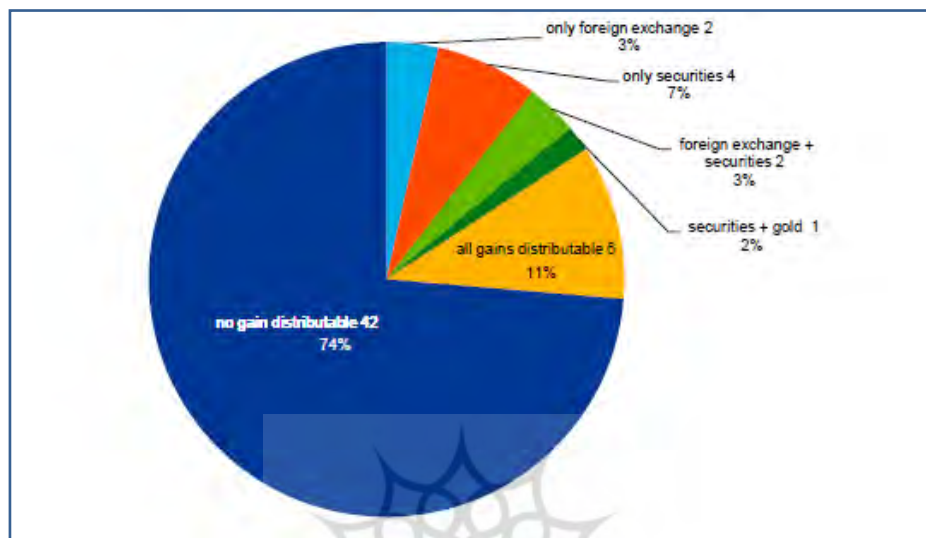
برای بیشتر بانک‌های مرکزی در نمونه (۴۲ بانک مرکزی)، منافع تحقق نیافته حاصل از افزایش ارزش بهای ارزها، اوراق بهادار و یا طلا، بخشی از سود قابل توزیع را تشکیل نمی‌دهند؛ زیرا در آینده این تعدیل افزایشی ممکن است روند معکوس داشته، بنابراین، وضعیت مالی بانک‌های مرکزی را تضعیف کنند. در عوض، منافع تحقق نیافته یا در ترازنامه ثبت می‌شوند و یا وقتی که در حساب سود و زیان ثبت شوند، این اقلام (طبق قوانین ملی) در سود قابل توزیع لحاظ نمی‌شوند. آن‌چه که پذیرش آن روز به روز بیشتر می‌شود، این است که توزیع منافع تحقق نیافته به سهامداران توسط بانک مرکزی یک

1. Archer and Moser Boehm. (2013).

عمل خوب و قابل توجه به شمار نمی‌رود.^۱ برای مثال در بانک ملی (مرکزی) دانمارک، زیان‌های (منافع) تحقق‌نیافته، ابتدا مقدار سود خالص سالانه را کاهش (افزایش) داده و سپس، این زیان‌ها (منافع) از (به) ارزش ذخایر ناشی از تعدیل ارزش پوشش (انتقال) داده می‌شوند. در نتیجه، مانده‌های منافع/زیان‌های تحقق‌نیافته، مقدار سود قابل توزیع را تحت تأثیر قرار نمی‌دهد. ۵۰ درصد از منافع تحقق‌نیافته به ذخایر عمومی و ۵۰ درصد آن به دولت منتقل می‌شود. به‌طور مشابه، بانک مرکزی آلبانی، ابتدا زیان‌های (منافع) تحقق‌نیافته ناشی از تغییرات در ارزش دارایی‌های ارزی و طلا در حساب سود و زیان را ثبت کرده، بنابراین، خالص دریافتی سالانه را کاهش (افزایش) می‌دهد و سپس، این زیان‌ها (منافع) از (به) ذخایر ناشی از افزایش ارزش^۲ (ذیل سرفصل حقوق صاحبان سهام) پوشش (انتقال) داده می‌شوند. رفتار مشابهی در هر دو بانک مرکزی استرالیا و مولداوی برای ثبت دریافتی‌های تحقق‌نیافته ناشی از افزایش ارزش اوراق بهادار صورت پذیرفته است. در مجموع، در نمونه‌های مورد بررسی، منافع تحقق‌نیافته حاصل از تغییرات نرخ ارز توسط ۱۰ بانک مرکزی، منافع تحقق‌نیافته ناشی از تعدیل قیمت اوراق بهادار توسط ۱۳ بانک مرکزی و منافع تحقق‌نیافته ناشی از افزایش قیمت طلا توسط ۷ بانک مرکزی توزیع می‌شود. با این حال، باید تأکید شود همان‌طور که در بانک‌های تجاری دارای مقررات IFRS مشاهده می‌شود، اگر سبد دارایی بانک مرکزی به صورت فعال قابل معامله بوده و یا نسبتاً کوچک باشد، منافع تحقق‌نیافته در پایان سال احتمالاً کوچک بوده و در آینده بسیار نزدیک تحقق خواهند یافت. این در حالی است که به نظر می‌رسد سبد دارایی‌های ارزی و حتی سبد اوراق بهادار در بیشتر بانک‌های مرکزی بسیار بزرگ، قدیمی و غیرفعال باشد.

۱. صندوق بین‌المللی پول. (۲۰۰۷).

نمودار ۷. ترکیب بانک‌های مرکزی در خصوص نحوه توزیع منافع تحقق‌نیافته

۳-۲-۲. قواعد توزیع سود و استحکام مالی بانک‌های مرکزی

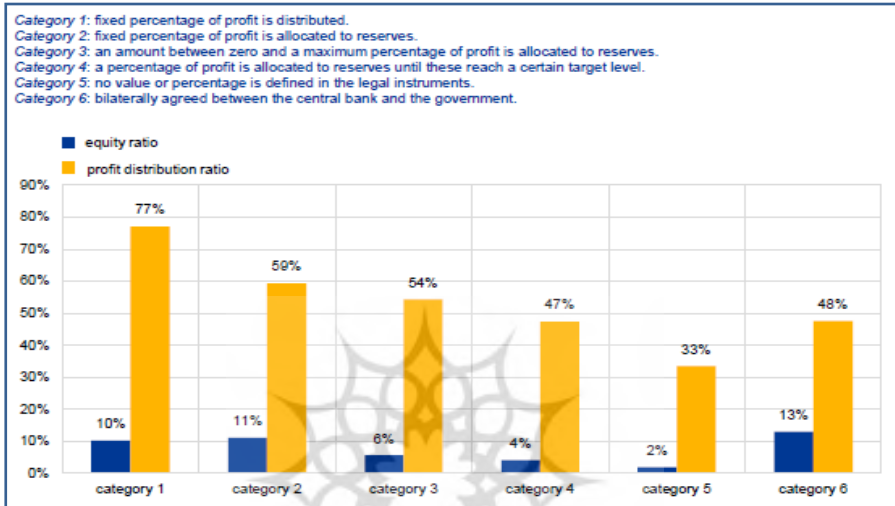
استحکام مالی یک بانک مرکزی را می‌توان از طریق نسبت حقوق صاحبان سهام به دارایی (نسبت حقوق صاحبان سهام)^۱ محاسبه کرد.^۲ افزون بر این، درصد سهم سود توزیع‌شده به دولت می‌تواند شاخصی از توانایی بانک مرکزی در حفظ منابع مالی از طریق ایجاد ذخایر باشد و کوچکتر بودن این درصد سهم به معنای توانایی بیشتر بانک مرکزی است.

1. Equity Ratio

۲. در این زمینه، حقوق صاحبان سهام حاصل جمع سرمایه پرداخت شده، ذخایر، تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک (معادل ذخایر)، سایر سودهای انباشته، مانده‌های افزایش ارزش دارایی‌ها، سود سال جاری در پایان سال (توزیع‌نشده) و اقلام دیگر مرتبط است. این نسبت به عنوان شاخص توانایی بانک مرکزی برای پوشش زیان‌های آتی از محل منابع خود بوده، بنابراین، شاخصی از استحکام مالی بانک مرکزی است. فرض ضمنی آن است که اندازه بزرگتر ترازنامه حامل ریسک‌های بیشتر است. ممکن است معیار دقیق‌تر، نسبت حقوق صاحبان سهام به دارایی‌های ریسک‌پذیر باشد؛ اما عدم تجانس (ناهمگنی) ترازنامه‌های بانک مرکزی، کار را پیچیده‌تر می‌کند و موجب قضاوت‌های ارزشی متنابهی می‌شود که فقط بانک‌های مرکزی مورد نظر قادر به انجام آن هستند و احتمال مشارکت برای آنها وجود ندارد.

نمودار ۸ متوسط نسبت حقوق صاحبان سهام و نسبت توزیع سود بانک‌های مرکزی گروه‌بندی شده در بخش ۲ را برای دوره مورد بررسی (۲۰۱۳-۲۰۰۷) نشان می‌دهد.

نمودار ۸. نسبت حقوق صاحبان سهام و نسبت توزیع سود به تفکیک طبقه‌بندی توزیع/تخصیص سود

نتیجه تجزیه و تحلیل بالا را می‌توان به صورت زیر خلاصه کرد:

- در بانک‌های مرکزی که درصد ثابتی برای توزیع/تخصیص سود تعریف نشده (طبقه ۵)، نسبت توزیع سود کمترین و در بانک‌های مرکزی که سودهای توزیع شده به دولت بر مبنای درصد ثابتی است (طبقه ۱)، این نسبت بیشترین است.
- اگر چه طبقه‌های ۱ و ۲ به صورت معکوس یکدیگر هستند، در بانک‌های مرکزی که تمرکز قواعد تخصیص سود آنها بر درصد سهم توزیعی به دولت است (طبقه ۱)، در مقایسه با بانک‌های مرکزی که تمرکز قواعد توزیع سود آنها مبتنی بر درصد سهم تخصیص یافته به ذخایر است (طبقه ۲)، از نسبت توزیع بالاتری برخوردارند.
- بانک‌های مرکزی که سودها را براساس نرخ ثابت از پیش تعیین شده یا درصد حداکثری از سود تخصیص می‌دهند (دو طبقه ۱ و ۳)، از نسبت‌های توزیع سود بالاتری در مقایسه با

بانک‌های مرکزی دیگر که دارای درصد نرخ ثابت تخصیص نبوده و یا تخصیص‌شان مبتنی بر اهداف است (دو طبقه ۴ و ۶)، برخوردارند.

- بانک‌های مرکزی که با دولت‌های متبوع خود درخصوص مقادیر سود قابل توزیع به توافق می‌رسند (طبقه ۶)، دارای بالاترین نسبت حقوق صاحبان سهام در نمونه مورد بررسی هستند. از سوی دیگر، روشن است زمانی که درصد نرخ ثابتی برای توزیع سود وجود ندارد (طبقه ۵)، نسبت حقوق صاحبان سهام به پایین‌ترین سطح نزول می‌کند.

با این وجود، نتایج پیش‌گفته نباید به‌طور مجرد از مقررات حسابداری قابل اجرا و قواعد محاسبه سود قابل توزیع تبیین شوند. به این دلیل که: الف) منافع تحقق‌نیافته‌ای که به صورت مستقیم در حساب‌های افزایش ارزش دارایی‌ها ثبت می‌شوند (اصلاً به عنوان درآمد محسوب نمی‌شوند)، بر حقوق صاحبان سهام تأثیر می‌گذارند، ولی به عنوان بخشی از سود قابل توزیع نبوده و در محاسبه نسبت توزیع سود لحاظ نمی‌شوند. ب) مقادیری که به بالای خط و به حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک انتقال می‌یابند، حقوق صاحبان سهام را افزایش داده و بر نسبت توزیع سود تأثیری ندارند (فقط مقدار سود موجود برای توزیع و ج) در نظرنگرفتن منافع تحقق‌نیافته ثبت‌شده در حساب سود و زیان در سود قابل توزیع نیز بر مقادیر حقوق صاحبان سهام و سودهای توزیع‌شده تأثیر دارد.

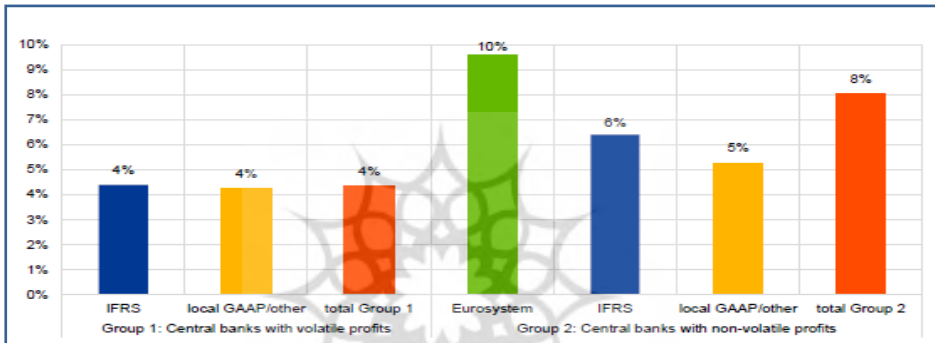
۳-۲-۳. نوسانات سود قابل توزیع و استحکام مالی بانک‌های مرکزی

دریافتی‌های تحقق‌نیافته موجب افزایش نوسانات درآمد بانک مرکزی می‌شوند. برای ارزیابی این موضوع که آیا نوسان در درآمد قابل توزیع اثر معناداری بر استحکام مالی دارد، بانک‌های مرکزی در نمونه مورد بررسی به دو دسته تقسیم شدند (نمودار ۹).^۱ گروه ۱ "سودهای قابل توزیع نوسان‌دار" شامل بانک‌های مرکزی می‌شود که در آنها منافع تحقق‌نیافته ناشی از افزایش ارزش دارایی‌ها و یا اوراق بهادار،

۱. دو بانک مرکزی در تحلیل‌ها گنجانده نشدند؛ زیرا داده‌های این دو بانک یا مورد تأیید نبود و یا به عنوان داده‌های نامعتبر تلقی می‌شد.

بخشی از سودهای قابل توزیع را تشکیل داده و گروه ۲ "سودهای قابل توزیع بدون نوسان" شامل بانک‌های مرکزی می‌شوند که در آنها سود قابل توزیع، منافع تحقق‌نیافته را به دو صورت: الف) یا ثبت در حساب‌های افزایش ارزش دارایی‌ها براساس مقررات حسابداری قابل اجرا و ب) یا ثبت اولیه در حساب سود و زیان و سپس لحاظ نکردن به عنوان سودهای قابل توزیع، شامل نمی‌شوند. این دو گروه براساس چارچوب حسابداری نیز به گروه‌های ریزتری تقسیم‌بندی شدند.

نمودار ۹. متوسط نسبت حقوق صاحبان سهام براساس چارچوب حسابداری و نوسان سود قابل توزیع

با توجه به نمودار ۹، نتایج زیر مشاهده می‌شود:

- به‌طورکلی، صرف‌نظر از نوع چارچوب حسابداری، نسبت حقوق صاحبان سهام در بانک‌های مرکزی با سودهای قابل توزیع نوسان‌دار (گروه ۱) در مقایسه با بانک‌های مرکزی با سودهای قابل توزیع بدون نوسان به‌طور قابل توجهی پایین‌تر است (۴ درصد در برابر ۸ درصد). این وضعیت در شرایط مقایسه نسبت‌های بانک‌های مرکزی که چارچوب حسابداری یکسانی را در هر طبقه‌بندی اجرا می‌کنند، مانند سیستم IFRS و یا GAAP محلی صادق است.
- نسبت حقوق صاحبان سهام در بانک‌های مرکزی که مقررات حسابداری سیستم یورو را به‌کار می‌برند (۱۰ درصد)، در نمونه مورد بررسی، حتی در مقایسه با بانک‌های مرکزی با سودهای قابل توزیع بدون نوسان که از چارچوب‌های دیگر حسابداری نظیر IFRS (۶

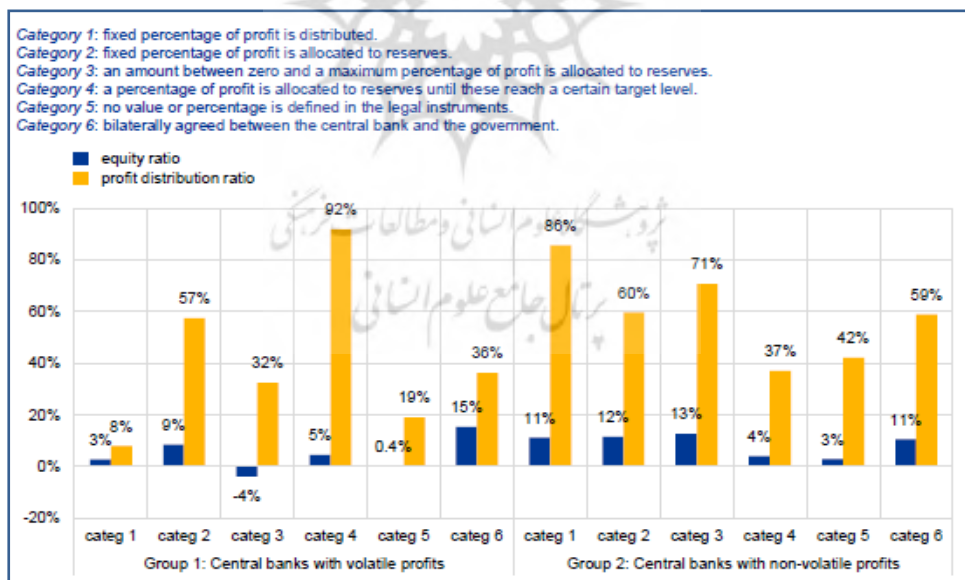
درصد) یا GAAP محلی (۵ درصد) استفاده می‌کنند نیز در بالاترین سطح قرار دارد؛ دلیل این موضوع آن است که قواعد سیستم یورو اجازه ایجاد حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک را می‌دهد. البته ساختار متفاوت ترازنامه که خارج از حوزه بحث است نیز از دلایل دیگر این امر است.

۳-۲-۴. نوسان سود قابل توزیع و قواعد توزیع سود

این بخش براساس دو بخش پیشین نوشته شده و تلاش دارد ترکیبی از "چگونگی تعامل نوسانات سودهای قابل توزیع با چارچوب‌های توزیع سود در شکل‌دهی استحکام مالی بانک‌های مرکزی" را بررسی کند. این کار با تقسیم بانک‌های مرکزی به همان دو گروه پیشین^۱ و سپس، تجزیه دو نسبت حقوق صاحبان سهام و توزیع سود به طبقه‌بندی کاربردی چارچوب توزیع سود صورت پذیرفته است.

نمودار ۱۰. متوسط نسبت‌های حقوق صاحبان سهام و توزیع سود با طبقه‌بندی توزیع/تخصیص سود و نوسان

سود قابل توزیع

۱. دسته ۱: بانک‌های مرکزی با سودهای نوسان‌دار و دسته ۲: بانک‌های مرکزی با سودهای بدون نوسان (مترجم).

نتایج تحلیل بالا به صورت زیر خلاصه شده است:

- در داخل گروه بانک‌های مرکزی با سودهای قابل توزیع نوسان‌دار (گروه ۱)، طبقه ۶ که در آن مقادیر توزیع‌شده سود به صورت دوجانبه بین بانک مرکزی و دولت به توافق می‌رسد، دارای بالاترین نسبت حقوق صاحبان سهام (۱۵ درصد) و نسبت پایین‌تر از متوسط توزیع سود (۳۶ درصد) است. این می‌تواند بیانگر این موضوع باشد که توافق دوجانبه توزیع سود به‌طور لزوم به توزیع‌های بالاتر سود به دلیل فشار دولت منجر نمی‌شوند. افزون‌براین، بانک‌های مرکزی که در مورد میزان سود قابل توزیع با دولت به توافق می‌رسند، اما دارای سودهای قابل توزیع باثباتی هستند (گروه ۲)، در همان طبقه به‌طور معناداری دارای نسبت حقوق صاحبان سهام پایین‌تر (۱۱ درصد) و نسبت توزیع سود بالاتر (۵۹ درصد) هستند. این یافته‌ها ممکن است اشاره بر این موضوع داشته باشد که در هنگام مذاکره با دولت، نوسانات سود در نظر گرفته‌شده و این امر نیز اتفاقاً باعث می‌شود که مناسبات بهتری برای دولت بدون آسیب رساندن به استحکام مالی بانک مرکزی فراهم شود.
- بانک‌های مرکزی که در آن مقادیر توزیع‌شده سود بر مبنای درصدهای ثابت نبوده و در قید توافق با دولت نیز نیستند (گروه ۵)، زمانی که سودهای باثبات دارند، دارای پایین‌ترین نسبت حقوق صاحبان سهام و زمانی که سودهای نوسان‌دار دارند، دارای دومین رتبه از پایین‌ترین نسبت حقوق صاحبان سهام هستند. این یافته ممکن است دلالت بر آن داشته باشد که وقتی مقررات به صورت شفاف تعریف نشده باشد و یا زمانی که بانک مرکزی به صورت فعال با دولت به توافق نرسد، تمایل به توزیع سود بیشتر بوده و بنابراین، بانک مرکزی با نسبت پایین حقوق صاحبان سهام به عملیات بانکداری مرکزی می‌پردازد که در تضاد با طبقه‌بندی گروه ۶ است که این نتیجه به احتمال زیاد مستبدانه^۱ بوده و در نتیجه، ممکن است به‌طور بالقوه استحکام مالی بانک مرکزی را تضعیف نماید.

- تخصیص سود بر مبنای درصد ثابتی از کل سود (طبقه‌بندی ۱ تا ۳)، زمانی که سودها باثبات‌تر باشند، به نسبت‌های بالاتر حقوق صاحبان سهام منجر می‌شود (گروه ۲). سودهای نوسان‌دار (گروه ۱) در ترکیب با الف) انعطاف‌پذیری پایین بانک‌های مرکزی در تعریف میزان سودی که باید توزیع شود و ب) به اصطلاح، عدم تقارن توزیع،^۱ به کم‌شدن متوسط نسبت حقوق صاحبان سهام در همان طبقه‌بندی منجر می‌شوند.
- تغییر نسبی کمی در نسبت حقوق صاحبان سهام در داخل طبقه ۴ در مقایسه با آنچه بین گروه ۱ و ۲ وجود دارد، مشهود است. در این طبقه‌بندی، تخصیص سود به ذخایر به اقلام ترازنامه متصل بوده و بنابراین، تفاوت‌ها زمانی که افزایش معنادار در اندازه کل ترازنامه وجود داشته باشد، برجسته‌تر است که لزوماً در این تجزیه و تحلیل مشاهده نشده است.^۲ افزون‌براین، عملیات غیراستاندارد و ترازنامه‌های بزرگتر بسته به چارچوب‌های حسابداری ممکن است به ایجاد نوسانات در سود منجر شده و این موضوع می‌تواند نسبت بالاتر حقوق صاحبان سهام را در گروه ۱ توضیح دهد.
- در مورد نسبت‌های توزیع سود، از یک سوی، نسبت‌های بالای توزیع سود می‌توانند با نسبت‌های پایین حقوق صاحبان سهام سازگار باشد (طبقه‌بندی ۴ گروه ۱)؛ به این معنا که توزیع سود بالاتر به‌طور مؤثری به انتقالات منابع مالی و بنابراین، نسبت حقوق صاحبان سهام پایین‌تر منجر می‌شود. از سوی دیگر، حقوق صاحبان سهام بالا می‌تواند به معنای نیاز کمتر به نگهداری منابع اضافی بوده و در نتیجه، مقادیر بیشتری از آن می‌تواند توزیع شود (طبقه‌بندی ۱ در گروه ۲).

۱. به‌طور خلاصه "عدم تقارن توزیع" به این معناست که خالص سودها معمولاً توزیع می‌شوند، در حالی که خالص زیان‌ها به‌طور معمول [توسط دولت] جبران نمی‌شوند (آرچر و بوهم، ۲۰۱۳).

۴. دینفعان^۱ بانک‌های مرکزی - موقعیت و نفوذ آنها بر توزیع سود

می‌توان استدلال کرد که در چارچوب گسترده‌تر، مهم‌ترین دینفع بانک‌های مرکزی عموم مردم است؛ چرا که مؤثر بودن - یا غیر از آن - در تحقق اهداف سیاستی می‌تواند تأثیر قابل توجهی در جامعه داشته باشد. به هر ترتیب، در خصوص توزیع سود دو دینفع اصلی وجود دارد: دولت و سهامداران خصوصی.

امروزه تنها و یا مالک اصلی بانک مرکزی، دولت به جای سهامداران خصوصی است. هر نوع توزیع سود، قدرت مخارج دولت را افزایش و هزینه‌های استقراض دولت را کاهش می‌دهد. از سوی دیگر، هر نوع تحمیل زیان به بانک مرکزی دلالت بر از دست رفتن درآمد و یا حتی ایجاد هزینه‌های اضافی برای دولت دارد.

در شرایطی که بانک‌های مرکزی دارای سهامداران^۲ خصوصی باشند، به‌طور معمول به این سهامداران سود ثابت با نرخ نسبتاً پایین و از پیش تعریف‌شده تعلق می‌گیرد. باقی‌مانده سود نیز مستقیماً به وزارت دارایی ملی قابل انتقال است؛ حتی در موارد نادر (مانند فدرال رزرو) که دولت اساساً به لحاظ قانونی سهامدار بانک مرکزی نباشد.

۴-۱. سیر تکاملی و وضعیت جاری در مورد مالکیت بانک مرکزی

بیشتر بانک‌های مرکزی پیش از سال ۱۹۳۵ و عموماً با مالکیت خصوصی ایجاد شده‌اند و تنها تعداد اندکی از آنها در آن زمان با مالکیت دولتی بوده‌اند. این فرایند با ملی شدن بانک‌های مرکزی نیوزیلند در سال ۱۹۳۵ و دانمارک در سال ۱۹۳۶ و به‌دنبال آن بانک انگلستان در سال ۱۹۴۶ شروع به تغییر کرد. به‌تازگی نیز بانک ملی (مرکزی) اتریش^۳ در سال ۲۰۱۰ به صورت کامل ملی شده است. با یک استثناء بانک مرکزی پاکستان، هیچ کدام از بانک‌های مرکزی که پس از جنگ جهانی دوم تأسیس

1. Stakeholders
2. Shareholders
3. Oesterreichische Nationalbank

شدند، سهامداران خصوصی نداشته‌اند. تنها بانک‌های مرکزی با مالکیت خصوصی شامل بلژیک، یونان، ایتالیا، ژاپن، آفریقای جنوبی، سوییس، ترکیه و ایالات متحده هستند.

روسو (۲۰۱۴) این بانک‌های مرکزی را از نظر نوع سهامداری در چهار ردیف طبقه‌بندی می‌کند: ۱. نگهداری کل سهام توسط سهامداران: یونان و آفریقای جنوبی، ۲. نگهداری کل سهام توسط بانکها: ایتالیا و سیستم فدرال رزرو، ۳. نگهداری سهام توسط دولت و سهامداران خصوصی: بلژیک و ژاپن و ۴. نگهداری سهام توسط دولت، بانک‌ها و سهامداران خصوصی: ترکیه و سوییس. پیوست ۴ اطلاعات ریز در خصوص وضعیت سهامداران خصوصی در بانک‌های مرکزی و سیاست‌های توزیع سود در این بانک‌ها را تشریح می‌کند.

دو نکته شایان ذکر وجود دارد؛ نخست، حتی زمانی که برخی و یا تمام سهامداران خصوصی هستند، پس از پرداخت سود سهام به سهامداران و تأمین مجاز اندوخته توسط بانک مرکزی در قالب ذخایر، مازاد سود سالانه به دولت تعلق می‌گیرد. دوم، حتی وقتی که دولت مرکزی/محلی تنها سهامدار است، تمایل فزاینده بانک‌های مرکزی برای کسب استقلال نهادی، به ترتیبات گوناگون تعریف‌شده در بالا منجر شده که به بانک مرکزی اجازه حفظ استحکام و استقلال مالی از طریق نگهداری نسبتی از سود خود در حساب ذخایر مالی حفاظتی می‌دهد. مسأله مهم این است که آیا چنین ترتیباتی (هنوز برای بانک مرکزی مفروض مناسب و کافی است).

۲-۴. روش‌های ممکن اثرگذاری بر سود قابل توزیع

توزیع خالص درآمد ممکن است پیرو مقررات موجود بوده و یا براساس تصمیمات محتاطانه بانک مرکزی، دولت و یا سهامداران، یا به‌طور مشترک بین دو طرف باشد. فرآیندی که توزیع درآمد به‌صورت مشترک توسط بانک‌های مرکزی و دولت‌های‌شان تصمیم‌گیری می‌شود، می‌تواند پیچیده باشد؛ زیرا ممکن است هر دو طرف دارای چشم‌اندازهای متفاوتی بوده و شاید دولت تمایل به اتخاذ دیدگاه‌های کوتاه‌مدت داشته باشد.

سه روش وجود دارند که در آنها سهامداران - به‌ویژه دولت‌ها - تلاش می‌کنند بر سودهای قابل توزیع بانک مرکزی تأثیر بگذارند. از طریق تلاش برای تغییر در مقدار سودی که با مقررات موجود، توزیع می‌شود، از طریق تغییر قواعد توزیع سود یا از طریق متقاعد کردن بانک مرکزی برای انجام دادن معاملاتی که سودهای بالاتری ایجاد می‌کنند.^۱

۱- تلاش برای تغییر مقدار سود توزیع‌شده با قواعد توزیع سود موجود که می‌تواند از طریق تغییر در مقررات حسابداری به گونه‌ای که میزان سود قابل توزیع (خالص سود شناسایی‌شده در صورت درآمد) افزایش یابد، امکان‌پذیر شود. رژیم حسابداری در بیشتر موارد به دو روش قابل تغییر است: اجازه داده شود که منافع تحقق‌نیافته، بخشی از درآمد قابل توزیع را شکل دهد و یا اجازه ایجاد حساب تأمین وجوه احتیاطی برای پوشش ریسک در بالای خط [ترازنامه] داده نشود.

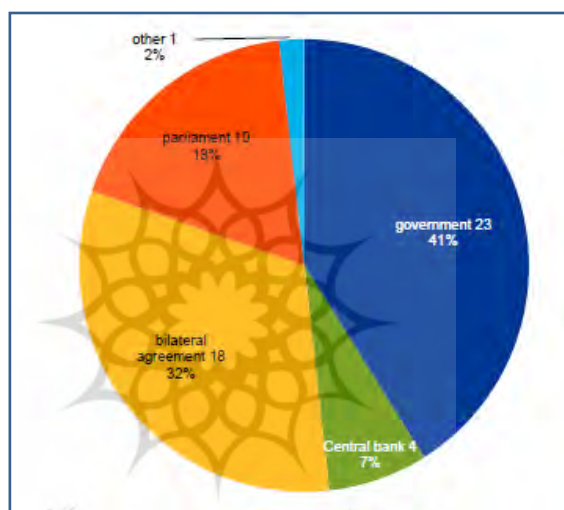
۲- تغییر قواعد موجود توزیع سود می‌تواند چالش‌زاتر باشد. برای مثال در داخل اتحادیه اروپا، مقامات کشورهای عضو برای پیش‌نویس مقررات قانونی حوزه صلاحیت خود و به‌ویژه مقررات قانونی مربوط به بانک مرکزی ملی، شامل هرگونه تغییرات قابل پیش‌بینی در قواعد توزیع سود ملی، ملزم به مشورت با بانک مرکزی اتحادیه اروپا هستند.

بانک مرکزی اتحادیه اروپا در مطالعه خود از بانک‌های مرکزی درخواست کرد تا نهادی را که مسئول اعمال ابزارهای قانونی برای تعیین چارچوب توزیع سود بوده و در نهایت می‌تواند موجب تغییر آن شود، مشخص نمایند. ۲۳ بانک مرکزی، دولت را به عنوان مسئول چارچوب قانونی قواعد توزیع سود بانک مرکزی که قادر به تغییر آن هستند، معرفی کردند؛ حال آن که در ۱۸ بانک مرکزی، هرگونه تغییر نیازمند توافق دوجانبه بین دولت و بانک مرکزی است. در ۱۰ از بانک مرکزی، مسئول تغییرات چارچوب (که گاه از جانب بانک مرکزی پیشنهاد شده و یا پس از

۱. تا زمانی که قواعد توزیع سود و حسابداری تغییر نکرده‌اند، پیشنهاد طرح تجدید سرمایه خودکار یا تضمین‌ها، لزوماً تأثیری بر سودهای قابل توزیع نخواهد داشت. با این حال، این پیشنهاد می‌تواند پوشش زیان‌ها توسط دولت را تضمین کند. بانک‌های مرکزی می‌توانند به این جنبه (طرح تجدید سرمایه خودکار یا تضمین‌ها) به‌ویژه زمانی که تصمیم‌گیری درخصوص مقادیر سود توزیع‌شده انعطاف‌پذیر باشد، توجه کنند.

مشورت با بانک مرکزی صورت می‌پذیرد) مجلس معرفی شده است. سرانجام، فقط ۴ بانک مرکزی عنوان کردند خود بانک در خصوص اصلاح مقررات تصمیم‌گیری می‌کند. فرایند تغییر در چارچوب توزیع سود در ۱۹ بانک مرکزی بیش از یک سال و در بقیه بانک‌های مرکزی مورد مطالعه بین شش‌ماه تا یک سال به طول می‌انجامد.

نمودار ۱۱. ذینفعان مسئول در تغییرات چارچوب قانونی

۳- افزایش فعالانه سودهای بانک مرکزی به‌طور بالقوه با هدف کلی موجودیت بانک مرکزی که اجرای مؤثر سیاست پولی و نه ایجاد سود است، در تضاد است. چنانچه با فشار دولت، بانک مرکزی به دنبال سودآوری باشد، بدون تردید استقلال بانک مرکزی تضعیف می‌شود. افزایش در مقدار سودهای قابل توزیع از طریق تشویق به انجام برخی معاملات حتی بدون تغییر در رژیم حسابداری که به افزایش سودهای گزارش‌شده منجر می‌شوند، قابل دستیابی است. برای مثال در سال ۲۰۰۴ دولت فدرال آلمان پیشنهاد داد بانک مرکزی آلمان بخشی از ذخایر عظیم طلای موجود در ترازنامه را با قیمتی بسیار پایین‌تر از قیمت آن زمان بازار به فروش رساند و همین امر

موجب تحقق منافع بسیار زیادی می‌شد. بوندس بانک (بانک مرکزی آلمان) با اعلام آن که با توافق با بانک‌های مرکزی برای اعمال محدودیت در فروش دست به معاملات اختیاری به‌منظور فروش ۱۲۰ تن ذخایر طلا زنده است، واکنش نشان داد.^۱ پیش از سال ۲۰۰۲ موقعیت بوندس بانک این بود که "هرگونه تلاش سازمان‌های دولتی برای تأثیرگذاری بر وظیفه مدیریت ذخایر پولی بانک مرکزی، تخلف از پیمان EC محسوب شده و مغایر با استقلال بوندس بانک است."^۲

۳-۴. تغییرات در رژیم‌های توزیع سود و پوشش زیان

براساس پاسخ‌های داده‌شده به پرسش‌نامه‌ها، از سال ۲۰۰۷ به دلیل وقوع بحران مالی، رژیم‌های توزیع سود ۶ بانک مرکزی و رژیم‌های پوشش زیان ۷ بانک مرکزی تغییر کرده است. از بین آنها، برای دو بانک نیز هر دو مورد قواعد توزیع سود و پوشش زیان تغییر یافته است؛ اما در ۴۵ بانک مرکزی، رژیم توزیع سود و پوشش زیان تغییر نیافته است.^۳ افزون‌براین، ۱۰ بانک مرکزی عنوان کردند که از سال ۲۰۰۴ درخواست‌هایی از دولت مبنی بر تغییر چارچوب توزیع سود دریافت کرده‌اند.^۴ بانک ملی بلژیک، بانک کانادا، بانک هلند، بانک ملی مولداوی و بانک اسپانیا نمونه‌هایی از بانک‌های مرکزی هستند که در آنها قواعد توزیع سود از سال ۲۰۰۴ تغییراتی داشته است.

۵. اصول کلی چارچوب توزیع سود

در بخش ۲ عنوان شد که شش طبقه مختلف از قواعد توزیع سود به‌طور گسترده توسط بانک‌های مرکزی قابل اعمال است. در بخش ۳ نیز نشان داده شد که این مقررات در تعامل با چارچوب‌های حسابداری قرار گرفته و می‌توانند تأثیر معکوسی بر استحکام مالی بانک مرکزی داشته باشند.

1. Central Banking Website: Bundesbank Holds Back on Gold Sales. (20 December 2004). <http://www.centralbanking.com/central-banking/news/1413329/bundesbank-holds-gold-sales>.

۲. بیانیه ۲۰ فوریه ۲۰۰۲ بوندس بانک.

۳. ۴۹ بانک مرکزی عنوان کردند که هیچ برنامه‌ای در آینده برای تغییر چارچوب توزیع سود ندارند.

۴. در سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۴، ۹ بار از بانک مرکزی اتحادیه اروپا درخصوص رژیم‌های توزیع سود بانک اسپانیا (دسامبر ۲۰۰۸)، بانک ملی بلژیک (ژانویه ۲۰۰۹ و اکتبر ۲۰۱۲)، بانک لیتوانی (ژانویه ۲۰۰۹) و بانک یونان (فوریه ۲۰۱۳) مشاوری گرفته شده است.

یافته‌های برخی از مطالعات تجربی نشان می‌دهد که استحکام مالی بانک مرکزی ممکن است سیاست پولی را متأثر نماید.^۱ بانک مرکزی اتحادیه اروپا استقلال مالی را با توانایی اجرای مؤثر سیاست‌های پولی مرتبط می‌داند،^۲ در حالی که مطالعات تجربی دیگر بر قواعد توزیع سود متمرکز شده‌اند یک سیاست نامناسب توزیع/تقسیم سود می‌تواند در تداخل با اهداف سیاست پولی باشد. یک سیاست مناسب توزیع/تقسیم سود باید تضاد بین "نیاز به انتقال منابع به بودجه ملی" که در غیراین صورت هزینه فرصتی برای جامعه خواهد بود و "نیاز بانک مرکزی به ایجاد مستمر ذخایر مالی حفاظتی در برابر درک خطراتی که در ترازنامه به دلیل الزامات بسیار مهم اجرای سیاست پولی بروز می‌کند" را با یکدیگر آشتی دهد. سیاست توزیع/تقسیم سود باید اثر خنثی بر اجرای سیاست پولی و چرخه تجاری داشته و نگهداری سطح مناسبی (و به‌طور قطع غیرمنفی) کفایت سرمایه را تضمین کند.^۳

۵-۱. اصول کلی در طراحی رژیم توزیع سود بانک‌های مرکزی

چون هیچ دو بانک مرکزی دارای ساختارهای ترازنامه‌ای و بنابراین، میزان زیان بالقوه همسان نیستند، به دلیل تغییر شرایط اقتصاد ملی که در آن به اجرای سیاست پولی مبادرت می‌ورزند و نیز اغلب به علت پیشینه آنها، داشتن قواعد توزیع سود هماهنگ در بین بانک‌های مرکزی بی‌معناست. در نتیجه، در این بخش به مجموعه‌ای غیرجامع از اصولی که در تنظیم و یا تغییر چارچوب توزیع سود بانک‌های مرکزی به کار می‌روند، پرداخته می‌شود.^۴ این اصول بر دو فرض "استقلال مالی بانک‌های مرکزی" و "وجود ارتباط بین استقلال مالی، استقلال نهادی و اعتبار سیاست پولی بانک‌های مرکزی" استوارند.^۵

1. Archer and Boehm. (2013), Cukierman. (2011), Sullivan. (2005).

2. Bini Smaghi. (2007)

3. Sullivan. (2002).

۴. از بانک‌های مرکزی در خصوص اصولی که در تنظیم و یا تغییر چارچوب توزیع سود به کار برده‌اند، در پرسش‌نامه پرسشی مطرح نشد. به هر حال برخی از این اصول با عملیات بانک مرکزی منطبق بوده و بقیه اصول از منابع اطلاع‌رسانی رسمی بانک مرکزی اتحادیه اروپا به دست آمده است. مانند گزارش همگرایی بانک مرکزی اتحادیه اروپا.

5. Bini Smaghi (2007).

الف) چارچوب توزیع سود باید در طول زمان پایدار باشد

فقط ۴ بانک مرکزی در مطالعه مورد نظر اظهار داشتند که خود بانک می‌تواند در خصوص اصلاح قواعد توزیع سود تصمیم‌گیری کند. اصلاحیه‌های مکرر این مقررات توسط دولت می‌تواند نگرانی‌هایی در ارتباط با استقلال مالی و نیز استقلال نهادی بانک مرکزی ایجاد کند. در نتیجه، مقررات باید از مداخلات شخصی بیرونی محافظت شده و در طول زمان پایدار باقی بماند. بانک مرکزی اتحادیه اروپا در این خصوص، در مورد بانک‌های مرکزی اروپا اعلام کرده: "اقدامات تقنینی موقتی و یا موردی که به ارائه دستورالعمل‌هایی به بانک‌های مرکزی ملی در ارتباط با توزیع سودهای آنان منجر شود، قابل پذیرش نیست."^۱

ب) مقررات باید واضح و شفاف باشند

صرف‌نظر از چارچوب فردی مورد استفاده در هر بانک مرکزی، قواعد توزیع سود واضح و شفاف که به‌طور مداوم در طول زمان به کار می‌روند، می‌تواند به ایجاد اطمینان دینفعان، افزایش شفافیت ارتباطات عمومی و ارتقای تصویر کلی و اعتبار بانک مرکزی کمک نماید.

پ) اصلاحات در چارچوب توزیع سود باید مقید به مشاوره با بانک مرکزی باشد

در ۱۸ بانک مرکزی مورد مطالعه، اصلاحات در مقررات توزیع سود از طریق توافق دوجانبه میان دولت و بانک مرکزی انجام می‌شود، در حالی که ۱۰ بانک مرکزی دیگر پاسخ دادند که مجلس مسئول تغییرات در چارچوب (بعضی اوقات پیرو پیشنهاد بانک مرکزی و پس از انجام مشاوره با بانک مرکزی) است. مهم‌ترین دلیل حمایت از مداخله بانک مرکزی در این امر، آن است که این بانک برای ارزیابی ریسک‌هایی که ممکن است در بلندمدت با آن مواجه شود و بنابراین، اندازه و نوع ذخایر مالی حفاظتی مورد نیاز نگهداری‌شده در محل سود انباشته برای مقابله با آن ریسک‌ها، در وضعیت مناسب‌تری قرار دارد.

۱. گزارش تطبیقی بانک مرکزی اتحادیه اروپا. (ژوئن ۲۰۱۴). ص ۲۶.

در اتحادیه اروپا، بر اساس مصوبات بانک مرکزی اتحادیه اروپا، "هرگونه اصلاحیه در خصوص قواعد توزیع سود بانک‌های مرکزی ملی اتحادیه اروپا باید صرفاً با همکاری این بانک‌ها آغاز و تصمیم‌گیری شود؛ چرا که خود این بانک‌ها بهترین گزینه برای ارزیابی سطح ذخایر سرمایه‌ای مورد نیازشان هستند"^۱. شایان ذکر است که این رویکرد اگرچه به بانک مرکزی حق وتو نمی‌دهد، اما قدرت و نفوذ در تصمیم‌گیری نهایی را می‌دهد.

ت) سودها تنها در صورت نبود زیان‌های انباشته گذشته توزیع می‌شوند

اکثریت بانک‌های مرکزی مشمول در نمونه‌گیری (۵۱ بانک مرکزی) عنوان نمودند که هرگز پیش از پوشش زیان‌های انباشته از سال‌های پیشین، سودها را توزیع نکرده‌اند. عدم پوشش زیان‌های انباشته و انتقال آن به دوره‌های بعد برای مدت طولانی، ممکن است اعتبار بانک مرکزی را به خطر اندازد. بانک مرکزی اتحادیه اروپا استدلال می‌کند که با توجه به اصل استقلال مالی، فقط پس از پوشش هرگونه زیان‌های انباشته از سال‌های پیشین و تأمین وجوه احتیاطی عمومی در برابر ریسک‌ها که برای محافظت از ارزش واقعی^۲ سرمایه و دارایی‌های ایجادشده هر بانک مرکزی ملی اروپا به نظر ضروری باشد، آن‌گاه توزیع سود به دولت ممکن است صورت پذیرد.^۳

ث) منافع تحقق‌نیافته از اقلام قابل توزیع کنار گذاشته می‌شوند

بیشتر بانک‌های مرکزی مشمول نمونه‌گیری (۴۲ بانک مرکزی) به دو روش زیر منافع تحقق‌نیافته را توزیع نمی‌کنند:

۱. ثبت مستقیم منافع تحقق‌نیافته در حساب افزایش ارزش دارایی خارج از حساب سود و زیان (بانک‌های مرکزی دارای چارچوب سیستم یورو، از این قاعده پیروی می‌کنند)،

۱. گزارش تطبیقی بانک مرکزی اتحادیه اروپا، ژوئن ۲۰۱۴، صفحه ۲۷.

۳. گزارش همگرایی بانک مرکزی اتحادیه اروپا، ژوئن ۲۰۱۴، ص. ۲۶.

۲. خارج کردن منافع تحقق‌نیافته از سودهای قابل توزیع

به دلیل نوسانات آتی نرخ بهره و نرخ ارز ممکن است منافع تحقق‌نیافته، به‌ویژه در شرایط غیرفعال بودن پورتهوهای بانک مرکزی مورد نظر هرگز تحقق‌نیافته و خطر قابل ملاحظه‌ای را متوجه بانک مرکزی نمایند. زیان‌های ناشی از فروش نهایی و یا سررسید شدن ارقام مورد بحث می‌تواند منافع صاحبان سرمایه را از بین برده و در نتیجه، تأثیر منفی بر استقلال مالی بانک مرکزی داشته باشد.

ج) قواعد توزیع سود باید مبتنی بر معیار از پیش تعریف‌شده باشد

از یک سوی، بانک‌های مرکزی باید از ایجاد و نگهداری ذخایر غیرضروری که غیرکارا بوده و دارای هزینه فرصت برای دولت و جامعه است، بپرهیزند و از سوی دیگر، بانک‌های مرکزی باید از توانایی‌های لازم برای محافظت از ارزش واقعی سرمایه خود بهره‌مند باشند. طیف وسیعی از معیارها می‌تواند در هنگام برآورد سطح مناسب ذخایر مورد نیاز در نظر گرفته شوند تا در دستیابی به توازن لازم بین دو عامل بالا کمک نمایند. این معیارها می‌توانند از پیش تعیین شده بوده و هر ساله به‌طور مداوم به‌کار برده شوند. در زیر مثال‌هایی از این معیارهای آورده شده است:

- ارزیابی ریسک‌های ترازنامه^۱ (با استفاده از تکنیک‌های متنوع مانند ریسک کاهش ارزش سرمایه^۲، آزمون استرس و تحلیل مدیریت دارایی و بدهی). اثر بالقوه ریسک‌ها بر دریافتی‌های بانک نیز باید در نظر گرفته شود. ارزیابی ریسک می‌تواند افق میان‌مدت داشته باشد. این امر به بانک مرکزی کمک می‌کند تا به توجیه سهامداران خود در ایجاد و نگهداری ذخایر مالی حفاظتی مناسب در طول زمان بپردازد.
- ذخایر مالی حفاظتی موجود^۳ باید به‌طور مداوم در برابر ریسک‌ها ارزیابی شوند تا از کفایت آنها برای پوشش زیان‌های بالقوه آتی اطمینان حاصل شود.

1. Balance Sheet Risks

2. Value at Risk

3. Existing Financial Buffers

- نوسانات در سود و زیان. در مواقعی که سودها پرنوسان باشند، قواعد توزیع سود محتاطانه‌تری ممکن است لازم باشد. در این زمینه، نوسانات در سود و زیان نه تنها در اثر عملیات بانک مرکزی و ساختار ترازنامه این بانک، بلکه بر اثر مقررات حسابداری شکل می‌گیرند. بنابراین، باید اثرات مقررات کاربردی حسابداری نیز به عنوان جزئی از تحلیل‌ها در نظر گرفته شوند.
- توانایی بانک مرکزی در ایجاد درآمد در میان‌مدت تا بتواند هزینه‌ها را پوشش داده و ذخایر مالی حفاظتی خود را حفظ کند. چنانچه این توانایی خدشه‌دار شود، ممکن است بانک مرکزی نیاز به تزریق سرمایه داشته باشد. به هر ترتیب انتظارات برای قابلیت سودآوری اساسی بانک مرکزی در سال‌های آتی، می‌تواند به‌طور ذاتی نیاز به ایجاد ذخایر را کاهش دهد.

۶. نتیجه‌گیری

طیف گسترده‌ای از مقررات توسط بانک‌های مرکزی برای برآورد سودهای قابل توزیع به دولت اعمال شده است. این مقررات قابل گروه‌بندی به طبقه‌های مختلفی بوده و بسته به شرایط، دارای اثرات چشمگیری بر مقدار سودهای توزیع‌شده هستند. طبق تحلیل، نوسانات سود و زیان به سطح پایین‌تر حقوق صاحبان سهام منجر شده و برخی از انواع قواعد توزیع سود در تعامل بهتری با مقررات حسابداری قرار دارند و موجب کاهش این نوسانات می‌شوند. به هر ترتیب، در مواقع فرآر بودن سود، بانک‌های مرکزی که در خصوص مقادیر سودهای قابل توزیع با دولت به توافق دوجانبه دست می‌یابند، به نظر می‌رسد که از موقعیت مالی مستحکم‌تری برخوردارند. به‌طور کلی، بانک‌های مرکزی در شرایط متفاوتی فعالیت کرده و در معرض ریسک‌های متفاوت قرار دارند که همین امر وجود قواعد توزیع سود متنوع قابل اجرای بانک‌های مرکزی را توجیه می‌کند. افزون بر این، برخی انعطاف‌پذیری‌ها در مورد برآورد مقادیر سود توزیع‌شده می‌تواند اطمینان دهنده آن باشد که بانک‌های مرکزی در موقعیتی قرار دارند که شرایط جدیدی را که ممکن است به‌وجود آید، حل‌وفصل و مدیریت می‌نمایند. در هر حال، اگر استقلال مالی بانک مرکزی موضوع مهمی است، اصول کلی ارائه‌شده در این مقاله می‌تواند در اصلاح و یا طراحی قواعد توزیع سود مورد توجه قرار گیرد.

پیوست‌ها

پیوست ۱: مثال‌هایی از بانک‌های مرکزی در هر طبقه‌بندی از رژیم تخصیص/توزیع سود

ریکس بانک سوئد در طبقه‌بندی ۱، بوندس بانک در طبقه‌بندی ۲، بانک هرواتسکا نروندای جمهوری کرواسی و بانک مرکزی اتحادیه اروپا در طبقه‌بندی ۳، بانک مرکزی پرو، بانک کانادا، بانک گواتمالا، بانک ملی مولداوی، بانک تانزانیا و سیستم فدرال رزرو مثال‌هایی از ۱۹ بانک مرکزی طبقه‌بندی ۴، رزرو بانک استرالیا و بانک لیتوانی مثال‌هایی از ۸ بانک مرکزی طبقه‌بندی ۵، بانک ملی سوئیس و رزرو بانک نیوزیلند مثال‌هایی از ۶ بانک مرکزی مشمول در طبقه‌بندی ۶ هستند.

پیوست ۲: مثال‌هایی از بانک‌های مرکزی با الگوهای منتخب توزیع سود (۲۰۰۷-۲۰۱۳)

الف) پنج بانک مرکزی دارای نسبت توزیع سود مداوم^۱ بودند

حداقل در شش سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۳، درصد یکسانی از سود توسط بانک‌های مرکزی استرالیا (۹۰ درصد)، قبرس (۸۰ درصد)، ایرلند (۸۰ درصد)، ترکیه (۶۷ درصد) و انگلستان (۵۰ درصد) به‌طور مداوم به دولت‌ها توزیع شد. این درصدها همان‌هایی هستند که در قوانین ساختاری این بانک‌ها ذکر شده‌اند. (ب) ده بانک مرکزی در حداقل یک سال و دوتای آنها در تمامی سال‌ها، تمام سود خود را به دولت

توزیع کرده‌اند

بوندس بانک و بانک مرکزی اسپانیا در تمام این هفت سال، کل سود خود را منتقل کردند؛ در حالی که در شش سال، بانک مرکزی اتحادیه اروپا کل سود خود را به بانک‌های مرکزی ملی ناحیه انتقال داد.^۲ در مورد بوندس بانک قابل ذکر است که ذخایر قانونی^۳ این بانک در دوره مورد بررسی، در حداکثر مقدار تصریح شده در قانون ساختاری بوندس بانک برابر ۲/۵ میلیارد یورو بود. در قانون بانک مرکزی اسپانیا تصریح شده که کل مبلغ سالانه سود آن در زمان‌های مختلف و به صورت اقساطی به

1. Consistent

۲. بانک مرکزی اتحادیه اروپا در تمامی سال‌ها (به غیر از سال ۲۰۰۷ که مقدار سود گزارش شده صفر بود) سود خود را میان سهامداران توزیع کرد. در سال ۲۰۰۷ انتقال به حساب تأمین وجوه احتیاطی برای پوشش ریسک دقیقاً برابر با سود خالص حادث شده بود.

3. Statutory Reserves

خزانه‌داری پرداخت خواهد شد. اگر چه سه بانک مرکزی ذکر شده سود خود را به حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی در برابر ریسک‌ها (ذخایر مالی حفاظتی بالای خط) انتقال دادند. به عنوان مثال، بانک مرکزی اتحادیه اروپا، در دوره ۲۰۱۳-۲۰۰۷ تقریباً ۵/۱ میلیارد یورو یا ۵۰ درصد از خالص دریافتی‌ها پیش از تأمین وجوه احتیاطی برای بدهی‌های بالقوه را به حساب تأمین وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک انتقال داد.

پ) سه بانک مرکزی به‌رغم کسب سود سالانه، سودی توزیع نکردند

بانک‌های مرکزی قزاقستان، کوزوو و لوکزامبورگ به‌رغم ثبت سود در دوره مورد بررسی، سودی به دولت‌هایشان توزیع نکردند. برای مثال، بانک مرکزی جمهوری کوزوو تمام عایدی‌های خالص ثبت‌شده در سال‌های ۲۰۱۳-۲۰۰۷ را حفظ کرد، زیرا مجموع مقادیر کل سرمایه و ذخایر کمتر از ۵ درصد بدهی‌های پولی بانک بود.

ت) هشت بانک مرکزی مقادیری بیش از سود سالانه خود را حداقل در یک سال توزیع کردند

بانک مرکزی مالت مبلغی بیش از سود سالانه سال ۲۰۰۷ را از محل آزادسازی وجوهی از حساب ذخایر برای ریسک و حوادث احتمالی^۱ که به نظر مورد نیاز نبودند، توزیع کرد.

بانک مرکزی نیوزیلند پیشنهاد می‌کند به شرط موافقت وزارت مالیه، مقدار مشخصی از سود سهام قانونی^۲ پرداخت شود. بیانیه هدف بانک،^۳ اصولی^۴ را مطرح می‌کند که بر اساس آن، بانک مقدار پیشنهادشده به وزیر به عنوان سود سهام سالانه را تعیین می‌کند. در تعیین سود سهام، وزیر باید توصیه‌های بانک، دیدگاه هیأت عامل و هرگونه موارد مرتبط دیگر را در نظر بگیرد. برای سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ این فرایند به پرداخت مقادیری بیش از میزان سود برای آن سال‌ها منجر شده است.

1. Reserve for Risk and Contingencies

2. Statutory Dividend

3. The Bank's Statement of Intent

۴. این اصول عبارتند از: الف) بانک باید دارای حقوق صاحبان سهام کافی برای پوشش ریسک‌های مالی ناشی از اجرای وظایفش باشد. حقوق صاحبان سهام مازاد از مقدار لازم برای پوشش ریسک‌های یادشده به دولت توزیع می‌شود. ب) به طور کلی، منافع تحقق‌نیافته تا زمانی که به پول ملی محقق شوند، باید توسط بانک حفظ شوند. با این وجود، چنانچه بانک معتقد به احتمال بالای تحقق این منافع باشد، ممکن است توصیه نماید که منافع تحقق‌نیافته توزیع شوند.

در سال‌های ۲۰۱۲-۲۰۱۰ ریکس بانک، در نتیجه برآورد مقادیر سود سالانه به میزان ۸۰ درصد سود متوسط پنج سال گذشته، مقادیر بسیار بیشتری از سود سالانه خود را به خزانه پرداخت کرد.

ث) هشت بانک مرکزی در سال‌هایی که زیان گزارش دادند، به دولت مقادیری توزیع کردند رزرو بانک استرالیا، پس از متحمل شدن زیان در سال ۲۰۰۷ (برابر ۱۳۹۳ میلیون دلار استرالیا)، مقدار مشخصی از ذخایر سودهای تحقق‌نیافته را انتقال داد و مقدار مثبت دریافتی (۱۰۸۵ میلیون دلار استرالیا) به‌طور کامل به دولت توزیع شد.

بانک بوتسوانا در سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ زیان در ترازنامه ثبت کرد؛ اما از دو محل ذخیره افزایش ارزش پول^۱ و حساب سرمایه‌گذاری دولت انتقالی انجام داد؛ مانده مثبت جدید به عنوان سود سهام به دولت تخصیص یافت.

بانک ملی دانمارک در سال ۲۰۱۳ زبانی برابر ۶۳۱۹ میلیون کرون دانمارک ثبت کرد. میزان انتقال از حساب ذخایر تعدیل ارزش بیشتر از زیان ثبت‌شده بود، بنابراین، ۵۰ درصد از مقدار دریافتی مثبت به حساب ذخایر عمومی و ۵۰ درصد بقیه به دولت مرکزی (۱۴۲۳ میلیون کرون دانمارک) تخصیص یافت.

رزرو بانک نیوزیلند در سال ۲۰۱۰ به‌رغم ثبت زبانی برابر ۱۱۱ میلیون دلار نیوزیلند، ۳۳۵ میلیون دلار نیوزیلند سود سهام پرداخت کرد. بانک اظهار داشت "سود سهام از عایدی‌های تحقق‌یافته کسب شده و ممکن است حتی زمانی که افزایش ارزش دارایی‌ها به گزارش زیان در هر سال مورد نظر منجر شوند، پرداخت شود. در خصوص ارائه پیشنهاد برای تخصیص سود سهام، بانک باید اطمینان داشته باشد که دارای حقوق صاحبان سهام مکفی برای پوشش ریسک‌های مالی ناشی از اجرای وظایفش است."^۲

1. Currency Revaluation Reserve

۲. گزارش سالانه ۲۰۱۰-۲۰۰۹ رزرو بانک نیوزیلند، ص ۴۱.

بانک اسلوانی در سال ۲۰۰۷، به مقدار ۳۶ میلیون یورو زیان داشت، اما ۱۲ میلیون یورو به بودجه دولتی پرداخت کرد. این موضوع با این واقعیت قابل توضیح است که زیان ناشی از کاهش ارزش موجودی‌های ارزی^۱ با ذخایر خاص پوشش داده شده است. این پوشش مبنای انتقال وجوه به بودجه دولتی در این سال را تضمین می‌کند.

بانک ملی سوئیس با وجود ثبت زیان در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۱۰، سود سهام را به کنفدراسیون و کانتون‌ها پرداخت کرد. این پرداخت‌های سود سهام، قسمتی از مفاد توافق‌نامه‌ای را تشکیل می‌دهد که در مارس ۲۰۰۸ امضا شد^۲ و بر اساس آن توزیع سود سالانه به دولت در سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۷ تا سقف ۲/۵ میلیارد فرانک سوئیس انجام شد (در سال ۲۰۱۱ این توافق‌نامه به دلیل زیان عظیم بانک ملی سوئیس که ناشی از تقویت فرانک سوئیس و سیاست عقیم‌سازی جریان ورودی بود، با توافق‌نامه جدیدی جایگزین شد^۳).

ریکس بانک قاعده انتقال ۸۰ درصد متوسط سود پنج سال گذشته به خزانه را اعمال می‌کند. بنابراین، به‌رغم تحمل زبانی برابر ۲۰۱۱ میلیون کرون سوئد در سال ۲۰۱۳، ریکس بانک، مقدار قابل توجه ۳۳۰۰ میلیون کرون سوئد را به خزانه‌داری منتقل کرد.

پیوست ۳: روش برخورد با منافع و زیان‌های تحقق‌نیافته ناشی از افزایش ارزش دارایی و سازوکار تنظیم وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک

روش برخورد با عایدی‌ها و زیان‌ها

الف) روش برخورد با منافع و زیان‌های ناشی از افزایش ارزش اوراق بهادار و ارزها

بانک‌های مرکزی مورد بررسی در نمونه که دارایی‌های اوراق بهادار خود را تجدید ارزیابی کرده‌اند،^۴ منافع تحقق‌نیافته حاصل از افزایش ارزش اوراق بهادار را در ترازنامه - به غیر از حقوق صاحبان سهام

1. Foreign Currency Positions

۲. بیانیه مطبوعاتی ۱۴ مارس ۲۰۰۸ بانک ملی سوئیس.

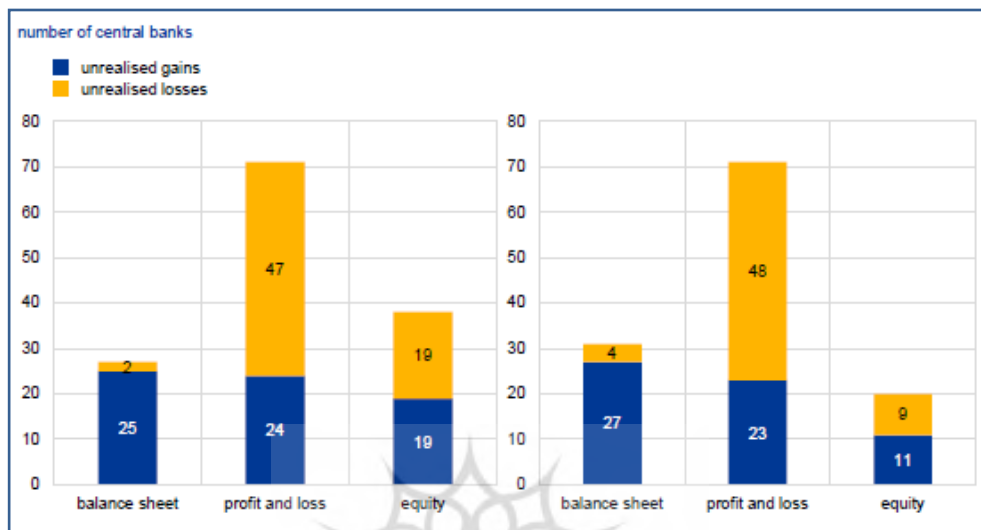
۳. بیانیه مطبوعاتی ۲۱ نوامبر ۲۰۱۱ بانک ملی سوئیس.

۴. بانک کره و سیستم فدرال رزرو تنها بانک‌های مرکزی مورد بررسی در نمونه هستند که بیشتر دارایی‌های اوراق بهادار خود را مورد تعدیل افزایشی قرار نداده‌اند.

– (۲۵ بانک مرکزی) یا در حساب سود و زیان (۲۴ بانک مرکزی) یا در حساب حقوق صاحبان سهام (۱۹ بانک مرکزی) ثبت می‌کنند. زیان‌های تحقق‌نیافته به‌طور کلی، در ۴۷ بانک مرکزی در حساب سود و زیان ثبت شد؛ حال آن‌که ۲ بانک مرکزی زیان‌ها را در ترازنامه و ۱۹ بانک مرکزی در سرفصل حقوق صاحبان سهام ثبت کردند. از بین این‌ها، ۱۲ بانک مرکزی بسته به طبقه‌بندی اوراق بهادار افزایش ارزش‌یافته، منافع و زیان‌های تحقق‌نیافته را در هر دو سرفصل حقوق صاحبان سهام و حساب سود و زیان ثبت کرده‌اند. یک بانک مرکزی نیز بسته به ارزش اوراق بهادار، منافع و زیان تحقق‌نیافته را هم در حقوق صاحبان سهام و هم در ترازنامه ثبت کرده است.

با توجه به افزایش ارزش ارزهای خارجی، بیشتر بانک‌های مرکزی (۲۷ بانک)، منافع تحقق‌نیافته را در ترازنامه (به غیر از حقوق صاحبان سهام)، ۲۳ بانک مرکزی آن را در حساب سود و زیان و ۱۱ بانک مرکزی در سرفصل حقوق صاحبان سهام ثبت کرده‌اند. به‌طور معمول، بیشتر بانک‌های مرکزی (۴۸ بانک)، زیان‌های تحقق‌نیافته را در حساب سود و زیان و ۴ بانک مرکزی آن را در ترازنامه ثبت می‌کنند. برای مثال، زررو بانک آفریقای جنوبی هر دو متغیر سودها و زیان‌ها را در ترازنامه ثبت می‌کند؛ چرا که آن عایدات متعلق به حساب دولت است. ۹ بانک مرکزی زیان‌ها را در ذیل حساب حقوق صاحبان سهام ثبت می‌کنند؛ حال آن‌که ۳ بانک مرکزی بخشی از منافع/زیان‌های تحقق‌نیافته را در حساب حقوق صاحبان سهام و بخشی دیگر را در حساب سود و زیان ثبت می‌کنند. برای مثال، بانک مرکزی زامبیا منافع ناشی از افزایش ارزش ارقام غیرپولی را در حساب حقوق صاحبان سهام و منافع ناشی از تعدیل افزایش‌یافته ارقام پولی را در حساب سود و زیان ثبت می‌کند. در نهایت، یک بانک مرکزی منافع و زیان‌های تحقق‌نیافته را هم در حقوق صاحبان سهام و هم در ترازنامه ثبت می‌کند.

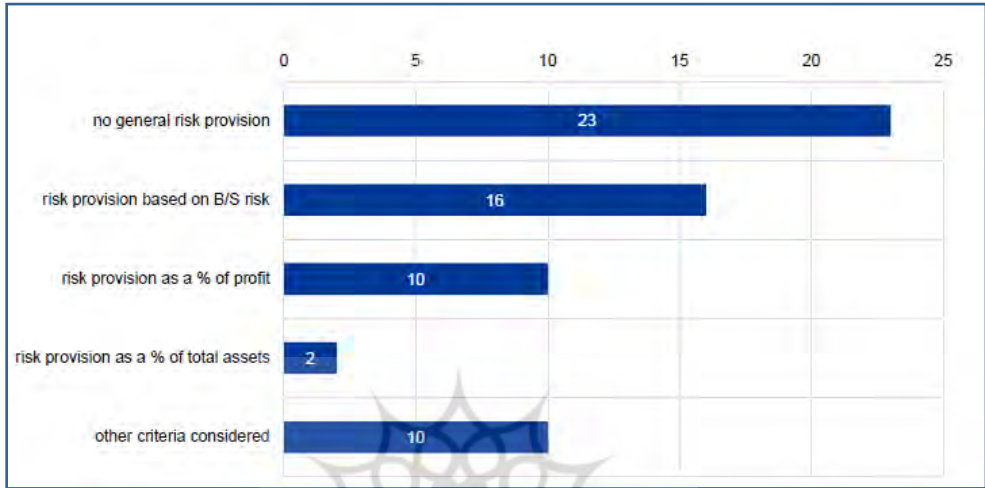
نمودار ۱۲. روش برخورد با نتایج تجدید ارزیابی

ب) سازوکار تنظیم وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک

بیشتر بانک‌های مرکزی (۳۴ بانک) مورد بررسی در نمونه می‌توانند در برابر ریسک‌ها، حساب وجوه احتیاطی عمومی ایجاد کنند. در برآورد سطح این وجوه احتیاطی، ۱۶ بانک مرکزی ریسک‌های ترازنامه‌ای را در نظر می‌گیرند، ۱۰ بانک مرکزی درصدی از سود سالانه را به حساب وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک اختصاص داده و فقط ۲ بانک مرکزی وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک را به صورت درصدی از کل دارایی‌ها برآورد می‌کنند. ۳ بانک مرکزی، بیش از یک شاخص را در برآورد این متغیر در نظر می‌گیرند؛ در حالی که ۱۰ بانک مرکزی در برآورد سطح وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک از شاخص‌های دیگر استفاده می‌کنند.

نمودار ۱۳. تعداد بانک‌های مرکزی که وجوه احتیاطی عمومی برای پوشش ریسک ایجاد می‌کنند و معیار مورد نظر

پیوست ۴

بانک‌های مرکزی با مالکیت خصوصی و سیاست‌های تقسیم سود آنها

برای بهره‌مندی از اصول شفافیت و پاسخ‌گویی بانک مرکزی، سود سهام قابل پرداخت به سهامداران خصوصی این بانک معمولاً ثابت و یا با در نظر گرفتن محدودیت‌هایی است که در قانون ساختاری بانک مرکزی تصریح شده است. به عنوان مثال، بانک ایتالیا اظهار داشته است: "ساختار مالکیت و حکمرانی کنونی، استقلال کامل بانک مرکزی و محافظت بانک از نفوذ سیاسی را در طول دهه‌ها تضمین کرده است."^۱

نیمی از مالکیت بانک ملی بلژیک دولتی و نیمی دیگر متعلق به عموم مردم بوده و سهام با مالکیت بخش خصوصی آن به صورت آزادانه در یورونکست بروکسل^۲ (بورس اوراق بهادار اتحادیه اروپا در بروکسل) معامله می‌شود. مجمع عمومی سهامداران که به عنوان ارگان بانک محسوب نمی‌شود،

1. Banca d'Italia. (2013). p.1.

2. Euronext Brussels

قدرت تصمیم‌گیری در خصوص توزیع سودها، تصویب حساب‌های سالانه و عزل مدیران و یا رؤسا را ندارد. این مجمع تنها می‌تواند در مواردی که به هیأت‌عامل^۱ قدرت لازم تفویض شده، اساسنامه^۲ را اصلاح کرده و نیز اعضای هیأت‌عامل،^۳ بازرسان^۴ و حسابرسان را منصوب کند.

در ابتدا بانک نخستین سود سهام (تضمین شده توسط صندوق ذخیره^۵ و ذخایر موجود) برابر ۶ درصد سرمایه را پرداخت کرده و سپس، دومین سود سهام (تضمین شده توسط ذخایر موجود) برابر ۵۰ درصد خالص دریافتی‌ها از سید دارایی‌هایی را که بانک به عنوان حساب متناظر از کل ذخایر نگهداری می‌کند، پرداخت می‌نماید. دومین سود سهام پس از آن که ۲۵ درصد از سود (باقی‌مانده پس از پرداخت نخستین سود سهام) به ذخایر موجود تخصیص یافت، پرداخت می‌شود. چنانچه سود قابل توزیع به سهامداران کمتر از ۶ درصد در سال باشد، از طریق برداشت از ذخایر موجود، تا زمانی که این ذخایر به کمتر از حداقل مقدار تعیین شده کاهش نیابند،^۶ جبران می‌شوند. به‌طور کلی، بانک، سیاست تخصیص باثبات سود سهام را دنبال می‌کند که در آن سود سهام سالانه، کمی بیشتر از نرخ تورم رشد می‌کند.^۷

بانک یونان نزدیک به ۱۹۰۰۰ سهامدار دارد که با محدودیت‌های مربوط به ملیت، سلامت مالی و مناسبات مدنی و سیاسی مواجهند. مجمع عمومی سهامداران، عالی‌ترین ارگان بانک بوده و قدرت تصمیم‌گیری در مورد توزیع سود سهام از بین مسائل دیگر را دارد.^۸ بانک ابتدا سود سهامی برابر ۱۲ درصد از سرمایه را پرداخت می‌کند و پس از آن که مقادیر صندوق ذخیره برابر سرمایه شد، به صورت

1. Council of Regency
2. Statute
3. Regents
4. Censors
5. Reserve Fund

۶. بیانیه بانک ملی بلژیک: "اطلاعات تنظیم شده اعلانی توسط بانک ملی بلژیک: سیاست جدید ذخایر و سود سهام"، ۲۲ جولای ۲۰۰۹.

۷. درگاه الکترونیکی بانک ملی بلژیک: سهم کارکنان و سهامداران در سودها.

<https://www.nbb.be/en/faq/staff-and-shareholders-share-profits>.

۸. درگاه الکترونیکی بانک یونان: اطلاعات مربوط به سهامداران.

<http://www.bankofgreece.gr/Pages/en/Bank/shareholders.aspx>

اختیاری می‌تواند سود سهام دیگری را پرداخت کند. با این وجود، کل سود سهام پرداختی به سهامداران نباید بیش از ۱۲ درصد سود سالانه باشد.

بانک ایتالیا دارای سرمایه‌ای به میزان ۷/۵ میلیارد یورو بوده که شامل سهام ثبت‌شده هر یک به ارزش واحد اسمی ۲۵۰۰۰ یورو است. ۳۰۰۰۰۰ سهام توسط ۵۷ نهاد نگهداری می‌شود. این نهادها ممکن است بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و بیمه‌گران اتکایی، بنیادها، مؤسسات تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی باشند و همگی این نهادها ملزم به ثبت قانونی و دارا بودن ادارات مرکزی در ایتالیا بوده و باید دارای معیارهای خاص باشند. در مجمع عادی سهامداران، ممکن است در مورد موضوعات تصریح‌شده در اساسنامه تصمیم‌گیری شود، در حالی که در مجمع فوق‌العاده سهامداران، ممکن است در مورد اصلاحات در اساسنامه تصمیم‌گیری شود. در خصوص توزیع سود، ابتدا هیأت عامل^۱ پیشنهادی ارائه می‌کند که این پیشنهاد توسط هیأت مدیره^۲ پس از مشورت با هیأت حسابرسی^۳ بررسی و تحلیل می‌شود؛ سپس، هیأت مدیره طرحی را تنظیم می‌کند که برای تصویب نهایی در مجمع سهامداران ارائه می‌شود.^۴

بانک، سود سهامی تا سقف ۶ درصد از سرمایه را پرداخت می‌کند (پس از تخصیص به ذخایر عادی تا سقف ۲۰ درصد از خالص سود).

رزرو بانک آفریقای جنوبی از زمان تأسیس دارای مالکیت خصوصی بوده است. این بانک در حال حاضر بیش از ۶۶۰ سهامدار دارد که به صورت انفرادی و یا مشترک مجاز به نگهداری بیش از ۰/۵ درصد از ۲ میلیون سهام نیستند. سهامداران تا زمانی که به‌طور عادی مقیم در کشور باشند، به ازای هر ۲۰۰ سهم دارای یک حق رای هستند. سهامداران نمی‌توانند رؤسا و مدیران را عزل کنند و در شیوه مدیریت و هدایت روزانه بانک مجاز به تصمیم‌گیری نیستند. آنها صرفاً می‌توانند گزارش سالانه

1. Governing Board
2. Board of Directors
3. Board of Auditors

۴. درگاه الکترونیکی بانک ایتالیا: سهامداران.

ارائه شده در مجمع عمومی سالانه سهامداران را تصویب کنند.^۱ بانک ابتدا سود سهامی برابر ۱۰ درصد از سرمایه پرداخت شده را پرداخت می‌کند. از باقی مانده سود قابل توزیع، ۱۰ درصد به صندوق ذخیره و ۹۰ درصد به دولت اختصاص می‌یابد.

بانک ملی سوییس هم سهامدار خصوصی و هم سهامدار عمومی دارد؛ ۲۲۱۹ سهامدار خصوصی ۴۰ درصد از سهام ثبت شده و ۷۳ سهامدار عمومی (مانند کانتون‌ها، بانک‌های کانتونی و دیگران) ۶۰ درصد از سهام را نگهداری می‌کنند. هر سهامدار (بجز شرکت‌ها و مؤسسات دولتی سویسی و بانک‌های کانتونی) نمی‌تواند بیش از ۱۰۰ سهم داشته باشد. مجمع سهامداران در بین موارد دیگر، در خصوص تخصیص خالص سود تصمیم‌گیری می‌کند.

بانک ابتدا سود سهامی برابر ۶ درصد از سرمایه را پرداخت می‌کند و یک‌سوم بقیه به کنفدراسیون و دوسوم بقیه به کانتون‌ها توزیع می‌شود.

بانک مرکزی جمهوری ترکیه چهار نوع سهام دارد. سهام طبقه A به‌طور انحصاری متعلق به خزانه‌داری بوده و نمی‌تواند کمتر از ۵۱ درصد سرمایه باشد (از سال ۲۰۰۷ سهم مؤثر ۵۵ درصد بوده است)، سهام طبقه B به بانک‌های ملی فعال که در ترکیه به عملیات بانکی مبادرت می‌ورزند، تخصیص داده شده است، حداکثر ۱۵۰۰۰ سهام طبقه C توسط بانک‌هایی به غیر از بانک‌های ملی و اتحادیه شرکت‌های دارای مجوز فعالیت^۲ نگهداری می‌شوند و سهام طبقه D به بانک‌های تجاری ترکیه‌ای و اشخاص حقیقی و حقوقی با ملیت ترکیه‌ای اختصاص داده شده است. هر سهامدار مالک ده سهم دارای یک حق رأی در مجمع عمومی است. این عضو در مورد تصمیم‌گیری بر توزیع سود و پرداخت‌های سود سهام وظیفه خاصی ندارد.

بانک پس از تخصیص ۲۰ درصد از سود به حساب صندوق ذخیره، ۶ درصد ارزش اسمی سرمایه سهام را به عنوان سود سهام اولیه می‌پردازد. پس از پرداخت حداکثر ۵ درصد از سود باقی مانده

۱. درگاه الکترونیکی رزرو بانک آفریقای جنوبی

<https://www.resbank.co.za/AboutUs/History/Background/Pages/OwnershipOfTheSouthAfricanBank.aspx>; Introduction to the SARB, July 2007.

2. Chartered Companies

به کارکنان، حداکثر به مقدار ۲ ماه حقوق کارکنان و ۱۰ درصد از سود که به حساب صندوق ذخیره فوق‌العاده تخصیص می‌یابد، ممکن است پرداخت بار دوم سود سهام برابر حداکثر ۶ درصد سرمایه سهام نیز انجام شود. در دوره ۲۰۰۷-۲۰۱۳ سهامداران اولین و دومین سود سهام را دریافت کردند.

سیستم فدرال رزرو برای بانک‌های (خصوصی) عضو یعنی بانک‌های ملی که دارای مجوز فعالیت از دولت فدرال هستند، یا آن گروه از بانک‌های دولتی ایالتی دارای مجوز فعالیت که تمایل به عضویت داشته و برخی از معیارها را رعایت می‌کنند، سهام صادر می‌کند. حدود ۳۸ درصد از ۸۰۰۰ بانک ایالات متحده عضو و سهامدار رزرو بانک‌ها هستند. سهامداران باید بر اساس قانون، ۳ درصد از سرمایه خود و مازاد آن را به عنوان سهام^۱ در رزرو بانک‌ها سرمایه‌گذاری کنند و نمی‌توانند این سهام را معامله کرده و یا به عنوان وثیقه برای استقراض استفاده کنند. قدرت سهامداران شامل انتخاب هیأت رئیسه هر یک از رزرو بانک‌ها و برخورداری از یک رأی اقلیت^۲ در مورد تصمیم‌گیری در خصوص عرضه پول و هدف‌گذاری نرخ‌های بهره کوتاه‌مدت است.^۳

سیستم فدرال رزرو سود سهام سالانه‌ای برابر ۶ درصد سرمایه پرداخت شده می‌پردازد. چنانچه بانک فدرال رزرو درآمدهای جاری کافی برای پرداخت چنین سود سهامی نداشته باشد، می‌تواند آن را از وجوه مازاد انباشته‌شده از عواید سال‌های پیشین پرداخت کند.^۴

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

1. Stock
2. Minority Vote

۳. درگاه الکترونیکی سیستم فدرال رزرو: چه کسی مالک فدرال رزرو است؟

<http://www.federalreserve.gov>

۴. دستورالعمل حسابداری مالی بانک‌های فدرال رزرو. (ژانویه ۲۰۱۵). صص ۱۹۵-۱۸۷.

منابع

- Archer, D., Moser Boehm, P. (2013). Central bank finances. BIS Papers, No 71, April.
- Bank of Italy (2013). Updating the Valuation of Bank of Italy's Equity Capital. Note, November.
- Bini Smaghi, L. (2007). Central Bank Independence: From Theory to Practice. Speech Given at the Conference "Good Governance and Effective Partnership". Budapest, 19 April.
- Carpenter, S., Ihrig, J., Klee, E., Quinn, D. and Boote, A. (2013). The Federal Reserve's Balance Sheet and Earnings: A Primer and Projections. FED Finance and Economics Discussion Series, No 1, September.
- Central Bank of the Republic of Turkey (1970). The Law on the Central Bank of the Republic of Turkey. No. 1211. January.
- Cukierman, A. (2011). Central Bank Finances and Independence – How Much Capital Should a Central Bank Have? in Milton, S. and Sinclair, P. (eds.), The Capital Needs of Central Banks, Routledge, London.
- De Kock, M.H. (1939). Central Banking. P.S. King and Son Ltd, London.
- De Nederlandsche Bank. (2005). Annual Report 2004. March.
- De Nederlandsche Bank. (2013). Annual Report 2012. March.
- Deutsche Bundesbank. (2002). Bundesbank Statement Concerning the Selling of Gold. February.
- European Central Bank. (2008). Opinion at the Request of the Spanish State Secretary for Economic Affairs on A Draft Royal Decree on the Arrangements for Paying the Banco de España's profits to the Treasury (CON/2008/82). December.
- European Central Bank. (2009). Opinion at the Request of the Belgian Minister for Finance on a Draft Law Amending the Financial Provisions of the Law of

- 22 February 1998 Establishing the Organic Statute of the Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique (CON/2009/4). January.
- European Central Bank. (2009). Opinion at the Request of Lietuvos Bankas on Behalf of the Ministry of Finance of Lithuania on a Draft Law Amending the Law on Lietuvos Bankas as Regards the Rules on the Distribution of the Profits of Lietuvos Bankas (CON/2009/26). March.
 - European Central Bank. (2009). Opinion on the Distribution of Lietuvos Bankas' Profits (CON/2009/83). October.
 - European Central Bank. (2011). Opinion on the Revised Amendments to Lietuvos Bankas' Profit Distribution Rules (CON/2011/91). November.
 - European Central Bank. (2011). Opinion on the Revised Amendments to Lietuvos Bankas' Profit Distribution Rules (CON/2011/99). December.
 - European Central Bank. (2012). Opinion on Profit Distribution between the Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique and the Belgian State (CON/2012/81). October.
 - European Central Bank. (2014). Convergence Report. June.
 - Federal Reserve System. (2015). Financial Accounting Manual for Federal Reserve Banks. January, PP. 187-195.
 - Ingram, I. (2014). Funding and Accountability: An Overview of Financial Management. in Sullivan, K. and Horáková, M. (eds.), Financial Independence and Accountability for Central Banks, Central Banking Publications.
 - International Monetary Fund. (2007). How Should a Central Bank Be Treated for Tax Purposes?, Legal Department, 31 July.
 - National Bank of Belgium. (2009). Regulated Information Communicated by the National Bank of Belgium: New Reserve and Dividend Policy. Press release, July.
 - Reserve Bank of New Zealand. (2010). Annual Report for 2009-2010. September.

- Rosas Cervantes, A. (2006). Should Central Banks Be Subject to International Accounting Standards? Centre for Latin American Monetary Studies, DP 05/04, February.
- Rossouw, J. (2014). Private Shareholding and Public Interest: An Analysis of an Eclectic Group of Central Banks. ERSA Working Paper, No 457, August.
- Schwartz, C., Karakitsos, P., Merriman, N. and Studener, W. (2014). Why Accounting Matters? A Central Bank Perspective. ECB Occasional Paper Series, No 153, May.
- South African Reserve Bank. (2007). Introduction to the South African Reserve Bank. July.
- Sullivan, K. (2002). Profits, Dividends and Capital – Considerations for Central Banks. IMF Seminar on Current Developments in Monetary and Financial Law. Washington, D.C., 7-17 May.
- Sullivan, K. (2005). Transparency in Central Bank Financial Statement Disclosures. IMF Working Paper, WP/05/80, April.
- Swiss National Bank. (2008). SNB Profit Distribution to Remain at CHF 2.5 Billion. Press Release, March.
- Swiss National Bank. (2011). New Agreement on the Distribution of the SNB Profit. Press release, November.
- Swiss National Bank. (2014). Annual Report 2014. Annual Financial Statements.